

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Корпоративні фінанси»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Фінанси товариств з обмеженою відповідальністю»
(назва теми)

здобувачки Климаш Марії Ярославівни
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент Іванець І.В.
(науковий ступінь, вчене звання за наявності, посада, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри корпоративних
фінансів і контролінгу: д.е.н., професор Терещенко О.О.
(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

(підпис)

Київ 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 67 сторінок, 3 розділи, 20 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 42 найменувань, та 3 додатків на 6 сторінках.

«Фінанси товариств з обмеженою відповідальністю»

Об'єктом дослідження є фінансові відносини, що виникають у процесі функціонування товариств з обмеженою відповідальністю.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти фінансів товариств з обмеженою відповідальністю.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – обґрунтування ефективних фінансових рішень, що позитивно вплинуть на прибутковість та фінансову стійкість підприємства. Вище окреслена мета дала можливість сформулювати наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та особливості фінансів товариств з обмеженою відповідальністю в сучасних умовах господарювання;
- охарактеризувати фактори впливу на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю;
- визначити методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю;
- дослідити основні показники діяльності ТОВ «Ластра»;
- проаналізувати формування та використання фінансових ресурсів підприємства;
- здійснити комплексну оцінку фінансового стану ТОВ «Ластра»;
- провести оптимізацію структури капіталу підприємства за критеріями максимізації фінансової рентабельності та мінімізації вартості капіталу;
- розробити інвестиційний проєкт, спрямований на зміцнення фінансового стану підприємства;
- запропонувати шляхи удосконалення управління фінансовими відносинами підприємства з контрагентами та фінансово-кредитними установами.

Практичне значення отриманих результатів. Результати, викладені у кваліфікаційній бакалаврській роботі щодо оптимізації структури капіталу можуть бути впроваджені на ТОВ «Ластра», що дасть можливість досягти оптимального співвідношення структури власного і позикового капіталу за мінімізації вартості фінансових ресурсів.

Запропонований інвестиційний проєкт є прибутковим і може бути рекомендований до застосування у виробничо-господарській діяльності досліджуваного підприємства з метою масштабування і підвищення ефективності фінансово-інвестиційних рішень.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025.

Ключові слова: товариства з обмеженою відповідальністю, фінансові ресурси, джерела фінансування, фінансові відносини, фінансова стійкість, платоспроможність

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСІВ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ.....	7
1.1. Економічна сутність та особливості фінансів товариств з обмеженою відповідальністю в сучасних умовах господарювання.....	7
1.2. Класифікація та характеристика факторів впливу на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю.....	12
1.3. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю.....	17
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛАСТРА»..	28
2.1. Організаційно-економічна характеристика та основні показники діяльності ТОВ «ЛАСТРА».....	28
2.2. Діагностика формування та використання фінансових ресурсів підприємства.....	33
2.3. Комплексна оцінка фінансового стану ТОВ «ЛАСТРА».....	37
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ З АГЕНТАМИ РИНКУ.....	44
3.1. Оптимізація структури капіталу підприємства за критеріями максимізації фінансової рентабельності та мінімізації вартості капіталу.....	44
3.2. Розробка та економічне обґрунтування інвестиційного проєкту, спрямованого на зміцнення фінансового стану підприємства.....	50
3.3. Удосконалення управління фінансовими відносинами підприємства з контрагентами та фінансово-кредитними установами.....	56
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах нестабільного економічного середовища, що пов'язано із воєнним станом, особливого значення набуває ефективне управління фінансами підприємств, зокрема товариств з обмеженою відповідальністю, які є однією з найпоширеніших організаційно-правових форм господарювання в Україні.

Товариства з обмеженою відповідальністю відіграють важливу роль у розвитку національної економіки, сприяючи створенню робочих місць, наповненню бюджетів різних рівнів та активізації підприємницької діяльності. Водночас багато з них мають труднощі у сфері фінансового управління, що пов'язано з обмеженістю ресурсів, недостатньою диверсифікацією джерел фінансування та недосконалістю внутрішніх фінансових механізмів.

За таких умов особливо актуальним є дослідження теоретичних засад та практичних аспектів фінансових відносин товариств з обмеженою відповідальністю, аналіз ефективності господарювання та пошук шляхів підвищення фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми організації та ефективного управління фінансами підприємств, у тому числі товариств з обмеженою відповідальністю, є предметом постійної наукової уваги як вітчизняних, так і зарубіжних учених.

У своїх працях О. Д. Василик, Л. Л. Тарангул, В. М. Федосов, А. М. Поддєрьогін висвітлюють загальнотеоретичні підходи до сутності фінансів підприємств, їх функцій, принципів організації та основних напрямів розвитку. Автори акцентують увагу на ролі фінансів як інструменту забезпечення економічної стабільності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю розглядаються в наукових працях Н. Є. Хаджинової, Т. І. Єфіменко, І. О. Лютого, які аналізують питання формування статутного

капіталу, структури власного та позикового капіталу, джерел фінансування, управління витратами та прибутком підприємств.

Актуальні аспекти фінансової стабільності, оцінки фінансового стану та впливу зовнішніх економічних факторів на діяльність товариств з обмеженою відповідальністю розкриваються у працях І. О. Бланка, С. М. Баранова, І. В. Чугунова, М. І. Бондар та інших. Вони пропонують методичні підходи до фінансового аналізу, оцінки ризиків і розробки фінансових стратегій підприємств в умовах ринку.

Разом з тим, незважаючи на значну кількість публікацій, багато аспектів управління фінансами в товариствах з обмеженою відповідальністю потребують подальшого дослідження. Зокрема, це стосується адаптації сучасних фінансових інструментів, впровадження цифрових технологій у фінансовий менеджмент, а також специфіки фінансового управління в умовах воєнних дій та економічної нестабільності.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні ефективних фінансових рішень, що позитивно вплинуть на прибутковість та фінансову стійкість підприємства. Вище окреслена мета дала можливість сформулювати наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та особливості фінансів товариств з обмеженою відповідальністю в сучасних умовах господарювання;
- охарактеризувати фактори впливу на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю;
- визначити методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю;
- дослідити основні показники діяльності ТОВ «Ластра»;
- проаналізувати формування та використання фінансових ресурсів підприємства;
- здійснити комплексну оцінку фінансового стану ТОВ «Ластра»;
- провести оптимізацію структури капіталу підприємства за критеріями максимізації фінансової рентабельності та мінімізації вартості капіталу;

- розробити інвестиційний проєкт, спрямований на зміцнення фінансового стану підприємства;
- запропонувати шляхи удосконалення управління фінансовими відносинами підприємства з контрагентами та фінансово-кредитними установами.

Об’єкт дослідження – фінансові відносини, що виникають у процесі функціонування товариств з обмеженою відповідальністю.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні аспекти фінансів товариств з обмеженою відповідальністю.

Методи дослідження. У кваліфікаційній бакалаврській роботі використано як загальноприйняті, так і спеціалізовані методи, відповідно до визначених цілей і завдань дослідження. У межах фінансово-економічного аналізу застосовано наступні методи: абстрактно-логічний, статистико-економічний, метод порівняння, розрахунково-конструктивний та аналітичний. Використання даних методів забезпечило комплексний підхід до аналізу фінансів товариств з обмеженою відповідальністю

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Результати, викладені у кваліфікаційній бакалаврській роботі щодо оптимізації структури капіталу можуть бути впроваджені на ТОВ «Ластра», що дасть можливість досягти оптимального співвідношення структури власного і позикового капіталу за мінімізації вартості фінансових ресурсів.

Запропонований інвестиційний проєкт є прибутковим і може бути рекомендований до застосування у виробничо-господарській діяльності досліджуваного підприємства з метою масштабування і підвищення ефективності фінансово-інвестиційних рішень.

Інформаційна база дослідження була сформована на основі теоретичних положень і концепцій, представлених у наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, а також матеріалів наукових конференцій і періодичних видань, що досліджують різні аспекти фінансів товариств з обмеженою відповідальністю. До інформаційної бази включено нормативно-правові акти України та статистичні дані ТОВ «Ластра» за три роки.

Апробація результатів кваліфікаційної бакалаврської роботи. Результати кваліфікаційної бакалаврської роботи оприлюднено на II Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка та безпека бізнесу в XXI столітті» (Київ, 22 травня 2025 р.). Оpubліковано тези доповіді: Digital technologies in the corporate finance system: current trends and prospects. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2025. с. 166-167.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСІВ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

1.1. Економічна сутність та особливості фінансів товариств з обмеженою відповідальністю в сучасних умовах господарювання

Історія виникнення товариств з обмеженою відповідальністю пов'язана з потребою обмеження ризиків підприємців при провадженні діяльності. У вітчизняній практиці ця форма почала активно використовуватись із початку 90-х років як оптимальний баланс між приватною ініціативою та колективною участю в капіталі.

У системі господарювання України товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) займають провідне місце серед організаційно-правових форм суб'єктів підприємницької діяльності. Це зумовлено їхньою гнучкістю в управлінні, простотою створення, а також зручністю структурування фінансових відносин між учасниками та підприємством.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) – це організаційно-правова форма господарського товариства, що утворюється однією або кількома фізичними чи юридичними особами. Установчі документи ТОВ поділяють статутний капітал на окремі частини. Відмінність ТОВ від повних і командитних товариств полягає в тому, що учасники товариства не можуть нести відповідальність за зобов'язаннями товариства, якщо вони внесли лише частину свого внеску до статутного капіталу.

Правове регулювання діяльності товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) в Україні здійснюється на підставі кількох ключових нормативно-правових актів. Основним законодавчим документом є Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [33] від 06.02.2018 р. № 2275-VIII,

який у статтях 1–28 визначає порядок створення товариства, управління ним, внесення змін до складу учасників, передачу часток, а також процедуру ліквідації.

На думку Пилипенка П. Д. та Синчука С. М. [24, с. 40–45], участь у розподілі прибутку є одним із фундаментальних прав учасника товариства з обмеженою відповідальністю, що відіграє важливу роль у функціонуванні цієї організаційно-правової форми. Зокрема, автори відзначають значущість прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» як важливого етапу у вдосконаленні правового регулювання діяльності ТОВ. Підкреслюється, що така форма господарювання є поширеною в багатьох країнах світу, зокрема у Франції, Німеччині, Нідерландах, Польщі, а також у зміненому вигляді у Великій Британії та США. ТОВ нині є однією з найпоширеніших форм ведення підприємницької діяльності. Також наголошується, що все майно, передане до товариства, переходить у його власність.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [8] містить загальні положення щодо організаційно-правових форм підприємств, зокрема стаття 80 визначає правовий статус ТОВ як виду господарського товариства.

Правове регулювання корпоративних відносин, що стосуються вказаних організаційно-правових форм юридичних осіб, залишається складним і багатоаспектним. Як зазначає О.М. Вінник [7, с. 118-126], Україна є в певному сенсі унікальною серед європейських країн через складну та проблемну систему нормативного забезпечення корпоративних відносин. На відміну від держав ЄС, українське корпоративне законодавство характеризується розпорошеністю – відповідні норми містяться в низці нормативно-правових актів, при цьому часто дублюються або навіть суперечать одна одній.

Фінансові аспекти діяльності ТОВ регламентуються Податковим кодексом України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [25]. Сукупність цих нормативних актів забезпечує цілісне правове та фінансове регулювання функціонування товариств з обмеженою відповідальністю.

Фінансова діяльність товариств з обмеженою відповідальністю має низку специфічних рис, що зумовлені законодавчим регулюванням, внутрішньою

структурою та обмеженнями щодо відповідальності учасників. У табл. 1.1 наведено основні особливості фінансування та функціонування ТОВ, що відрізняють їх від інших форм господарських суб'єктів.

Таблиця 1.1 – Особливості функціонування та фінансування товариств з обмеженою відповідальністю

№	Особливість	Короткий зміст
1	Статутний капітал	Визначається засновниками та вказується у статуті, поділений на частки
2	Обмежена відповідальність	Учасники відповідають лише в межах внеску
3	Обмеження передачі частки	Частка не обертається на біржі, потрібне нотаріальне посвідчення
4	Інформаційна асиметрія	Ускладнює продаж часток третім сторонам
5	Участь в управлінні	Пропорційне голосування, можливість впливу
6	Фінансування	Прибуток, внески, позики, поручительство учасників
7	Виплата при виході	Вартість частки та прибутку пропорційно повертається
8	П правонаступництво	Неавтоматичне; вступ за згодою інших учасників

Джерело: складено автором на основі [20, 33]

Наведені у табл. 1.1 положення свідчать про складну, проте гнучку систему фінансових відносин у ТОВ. Така форма дозволяє обмежити ризики учасників, забезпечуючи гнучкість у виборі джерел фінансування, порядку управління та розподілу прибутку. Водночас обмеження щодо обігу часток і проблема інформаційної асиметрії можуть стримувати інвестиційну привабливість порівняно з акціонерними товариствами.

Учасники товариства з обмеженою відповідальністю повинні повністю внести свої частки до статутного капіталу впродовж одного року з дати державної реєстрації товариства. У разі недотримання цього терміну загальні збори мають право ухвалити рішення про виключення такого учасника, зменшення розміру статутного капіталу або припинення діяльності товариства шляхом його ліквідації. Відповідальність учасників обмежується розміром їх внесків, що підвищує інвестиційну привабливість підприємства. У разі ліквідації вимоги учасників задовольняються після погашення зобов'язань перед кредиторами.

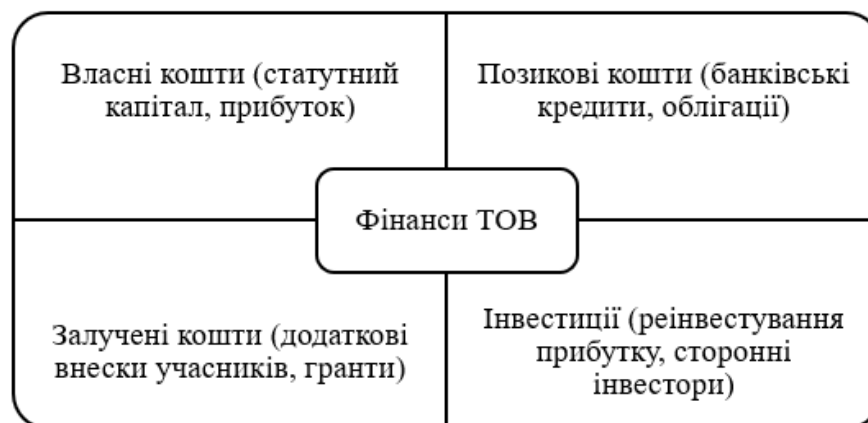
Як зазначають автори [6, с. 115–120], значним недоліком у системі фінансування товариств з обмеженою відповідальністю є складна й витратна

процедура передання прав на частки. На відміну від акцій акціонерних товариств, частки ТОВ мають обмежену мобільність через відсутність організованого ринку їх обігу, а також необхідність обов'язкового нотаріального засвідчення угод купівлі-продажу. Цей фактор, поряд із внутрішньою закритістю корпоративної структури, частково обмежує гнучкість у залученні інвестицій, особливо від сторонніх осіб.

У сучасних умовах, зокрема в умовах воєнного стану, фінансова діяльність ТОВ зазнає додаткових викликів, пов'язаних з мобілізацією ресурсів, адаптацією до змін законодавства, інфляційними ризиками та проблемами логістики.

Незважаючи на зазначені труднощі, товариства з обмеженою відповідальністю мають достатньо можливостей для залучення фінансових ресурсів. Джерелами фінансування можуть слугувати додаткові внески учасників, комерційні та банківські кредити, а також випуск облігацій. У разі обмеженої кредитоспроможності або недостатнього забезпечення зобов'язань, окремі учасники можуть виступати поручителями або надавати інші форми гарантій для підтримки фінансових зобов'язань товариства. Це суттєво розширює потенціал залучення фінансових ресурсів, однак водночас підвищує ризики для самих учасників, адже їхня відповідальність може вийти за межі внесків до статутного капіталу та охоплювати майно, передане в забезпечення.

Загальну структуру та джерела фінансів ТОВ подано на рис. 1.1.

Джерело: складено автором

Рис. 1.1 – Фінансові ресурси товариств з обмеженою відповідальністю

Представлений рис. 1.1 ілюструє основні джерела формування фінансових ресурсів товариства з обмеженою відповідальністю. До складу фінансів ТОВ входять кілька ключових компонентів:

Власні кошти – це насамперед статутний капітал, сформований за рахунок внесків учасників, а також нерозподілений прибуток, що може бути спрямований на розвиток.

Позикові кошти – ресурси, які залучаються ззовні у формі банківських кредитів, фінансової допомоги чи емісії облігацій. Їх використання супроводжується фінансовими ризиками та потребує

Ефективне управління фінансами є ключовою умовою сталого функціонування та розвитку товариства з обмеженою відповідальністю. У зв'язку з цим важливо визначити основні функції фінансової системи ТОВ, які забезпечують досягнення операційних і стратегічних цілей підприємства.

До головних функцій фінансів ТОВ належать [24, с. 40-45]:

- формування стартового капіталу через внески учасників для запуску та підтримки діяльності;
- забезпечення оборотності активів, що дозволяє здійснювати поточні розрахунки та підтримувати ліквідність;
- інвестування у розвиток, оновлення засобів виробництва та освоєння нових напрямків;
- розподіл прибутку між учасниками відповідно до часток та установчих документів;
- податкові розрахунки для дотримання вимог фіскального законодавства;
- покриття фінансових ризиків шляхом формування резервів та залучення страхових механізмів.

Ці функції тісно взаємопов'язані та формують єдину систему фінансового управління, що сприяє стабільності та розвитку товариства.

Отже, фінанси товариства з обмеженою відповідальністю є складною системою взаємопов'язаних економічних відносин, що охоплюють формування, розподіл і використання фінансових ресурсів. Їхня організація базується на

принципах обмеженої відповідальності учасників, гнучкого управління капіталом та багаторівневого правового регулювання. Особливості фінансової діяльності ТОВ, зокрема формування статутного капіталу, обмеження в обігу часток, специфіка залучення коштів та розподілу прибутку, визначають як переваги, так і виклики цієї організаційно-правової форми в сучасних умовах господарювання.

1.2. Класифікація та характеристика факторів впливу на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю

Фінансові відносини є однією з ключових складових функціонування товариства з обмеженою відповідальністю, оскільки вони забезпечують процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Проте ці відносини не є сталими – вони динамічно змінюються під впливом різних внутрішніх і зовнішніх чинників. Розуміння природи та специфіки цих факторів дозволяє ефективніше керувати фінансовою системою підприємства [1].

Враховуючи багатоаспектність впливу середовища на фінансову діяльність підприємства, виникає потреба систематизувати чинники, що формують фінансові відносини в ТОВ [2]. Класифікація таких факторів дозволяє глибше зрозуміти природу їх дії, своєчасно ідентифікувати ризики та сформувану ефективну фінансову стратегію. Схематично класифікацію факторів впливу подано на рис. 1.2.

За походженням	За сферою впливу	За ступенем керованості
• Внутрішні (ендогенні) • Зовнішні (екзогенні)	• Макроекономічні • Галузеві • Регіональні	• Керовані • Некеровані

Джерело: складено автором на основі [3]

Рис. 1.2 – Класифікація факторів, що мають вплив на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю

Першою загальноприйнятою класифікаційною ознакою є походження факторів, що розділяє їх на внутрішні та зовнішні [3].

Внутрішні (ендогенні) фактори формуються безпосередньо в межах самого товариства. Сюди належать такі аспекти, як:

- обсяг і структура статутного капіталу;
- прибутковість діяльності;
- прийнята система бухгалтерського обліку;
- рівень фінансового менеджменту;
- якість управлінських рішень;
- кадровий потенціал фінансового підрозділу.

Від правильного функціонування внутрішніх механізмів залежить стійкість фінансових відносин, оперативність розрахунків, ефективність використання ресурсів та загальний фінансовий стан підприємства.

Зовнішні (екзогенні) фактори знаходяться поза межами підприємства та мають суттєвий вплив на фінансові процеси. До них належать [5]:

- загальноекономічна ситуація в країні;
- податкове навантаження та частота змін у законодавстві;
- рівень інфляції та банківські процентні ставки;
- валютні коливання;
- політична стабільність та регуляторна політика.

Дані фактори формують зовнішні обмеження та можливості, які ТОВ повинне враховувати при плануванні та реалізації фінансової політики.

Наступна класифікація передбачає поділ факторів за сферою впливу на макроекономічні, галузеві та регіональні [7].

Макроекономічні чинники включають загальнонаціональні та міжнародні умови, що формують зовнішнє середовище функціонування підприємств. До таких чинників належать динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП), інфляційні процеси, стабільність національної валюти, особливості фіскальної та монетарної політики, рівень оподаткування, відсоткові ставки та інші ключові економічні

показники. Наприклад, підвищення ключової ставки Національним банком України може спричинити зростання вартості позикових коштів, що прямо впливає на фінансову активність підприємств [6].

Галузеві фактори формуються в межах конкретного сектору економіки, до якого належить ТОВ. Серед них можна виділити рівень конкуренції, доступність сировини та матеріалів, рівень технологічного розвитку галузі, особливості регулювання та галузеві стандарти [10]. Наприклад, високий рівень конкуренції в галузі може спонукати підприємство до інвестування в модернізацію та оптимізацію витрат, що потребує відповідних фінансових ресурсів.

Регіональні фактори зумовлені місцевими умовами ведення господарської діяльності. До них належать наявність розвиненої інфраструктури, рівень ділової активності в регіоні, доступ до кваліфікованої робочої сили, політика органів місцевого самоврядування, локальні податкові пільги або субсидії, а також безпекова ситуація. Наприклад, підприємство, що функціонує в регіоні з нестабільною економічною ситуацією, може стикатися з обмеженим доступом до фінансових ресурсів та інвестицій [10].

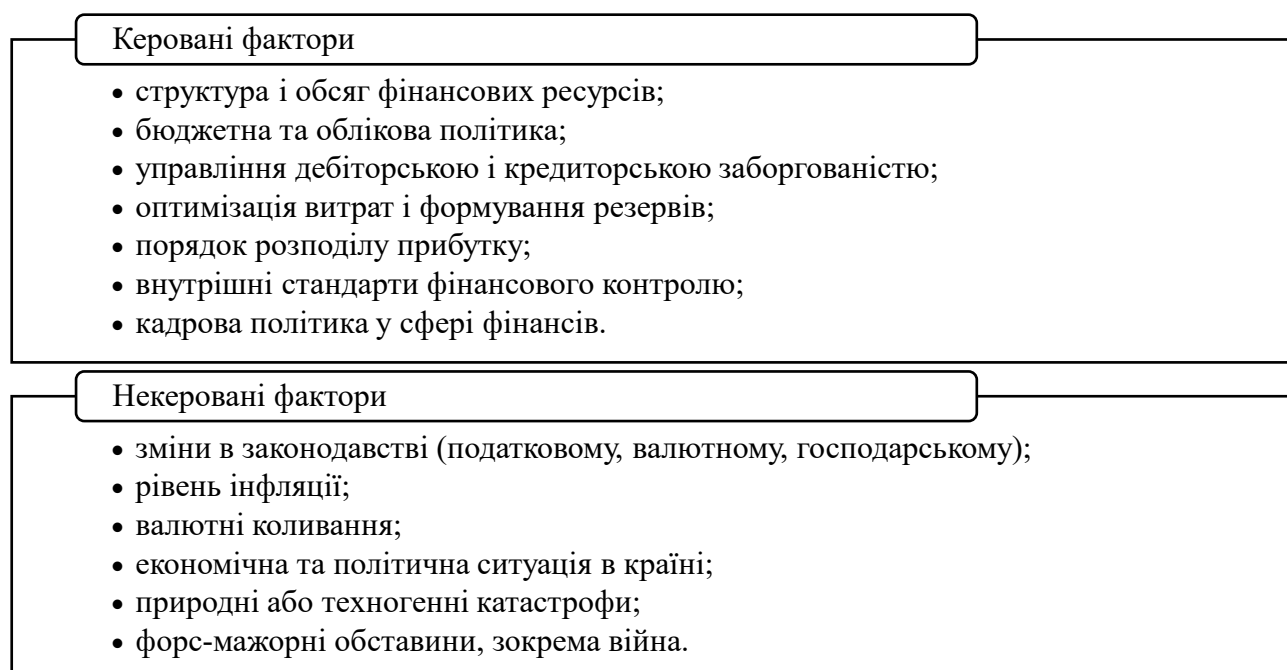
Усвідомлення та оцінка впливу таких факторів є ключовими для ефективного фінансового управління в ТОВ. За словами І.О. Бланка [5], дослідження чинників, що визначають фінансову стійкість, дозволяє не лише виявити потенційні ризики, але й сформулювати обґрунтовані стратегії, спрямовані на посилення фінансової стабільності підприємства у перспективі.

Таким чином, поділ факторів за сферою впливу дозволяє комплексно оцінити умови, в яких функціонує ТОВ, та розробити відповідні фінансові стратегії для забезпечення його стабільності та розвитку.

Ще одним важливим критерієм класифікації факторів, що впливають на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю, є ступінь їх керованості. Такий підхід дає змогу визначити, які чинники підприємство здатне контролювати та змінювати, а які – знаходяться поза межами його впливу, однак потребують постійного моніторингу та адаптаційної реакції. Залежно від цього, фактори поділяють на керовані та некеровані.

Керовані фактори – це ті, які перебувають під контролем керівництва підприємства та можуть змінюватися відповідно до обраної фінансової стратегії. Їх ефективне управління дозволяє покращувати фінансову результативність, адаптуватися до змін кон'юнктури та забезпечувати стабільність у динамічному середовищі.

Некеровані фактори, навпаки, не підлягають прямому регулюванню з боку підприємства, проте їхній вплив є значним і потребує постійного моніторингу та адаптивного реагування [10]. На рис. 1.3 наведено приклади обох груп факторів.

Джерело: складено автором на основі [10]

Рис. 1.3 – Фактори за ознакою керованості, що впливають на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю

Таким чином, врахування ступеня керованості факторів дозволяє ТОВ формувати гнучку фінансову політику, підкріплену системним аналізом зовнішнього та внутрішнього середовища, що, у свою чергу, забезпечує стабільність підприємства в умовах невизначеності та змін.

У практичній діяльності товариств з обмеженою відповідальністю фінансові відносини формуються під одночасним впливом цілого комплексу чинників, які не діють ізольовано, а перебувають у постійному взаємозв'язку. Їх взаємодія може

мати як взаємопідсилюючий, так і взаємонеїтралізуючий ефект, що значно ускладнює фінансове планування та прогнозування [11].

Так, зовнішні макроекономічні умови можуть змусити підприємство переглядати свою внутрішню фінансову політику. Наприклад, зростання облікової ставки Національного банку, як зовнішній некерований фактор, підвищує вартість кредитів, що вимагає від ТОВ змін у структурі фінансування – переходу до більшої частки власних коштів або оптимізації витрат. Подібним чином, посилення податкового навантаження може стимулювати перегляд порядку розподілу прибутку або внутрішніх механізмів обліку.

Галузеві фактори, зокрема технологічні зміни або рівень конкуренції, також впливають на внутрішні рішення підприємства. Наприклад, стрімке технологічне оновлення в галузі змушує ТОВ шукати нові джерела інвестування, що, своєю чергою, впливає на рівень фінансового ризику та потребу в додаткових гарантіях.

Регіональні умови, наприклад, недоступність кваліфікованої робочої сили або нестабільна безпекова ситуація в регіоні, можуть стати чинником, що обмежує розширення бізнесу, навіть якщо макроекономічні та галузеві передумови сприятливі.

Таким чином, ефективне фінансове управління у ТОВ неможливе без урахування взаємодії факторів різного походження, рівня впливу та ступеня керованості. Їх системний аналіз дає змогу своєчасно адаптувати фінансову політику до змін зовнішнього середовища та внутрішніх умов функціонування підприємства.

У сучасних умовах господарювання фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю зазнають значного впливу кризових явищ в економіці та безпекової ситуації в Україні. Насамперед, повномасштабна війна призвела до втрати активів, порушення логістичних ланцюгів і зниження платоспроможності підприємств, що ускладнило їх фінансову стабільність.

Зміни в податковій політиці, включаючи нові податкові режими, пільги та відтермінування, частково полегшили навантаження, але водночас створили додаткову невизначеність для фінансового планування [24, с. 40-45]. Обмеження

валютного контролю ускладнили зовнішньоекономічну діяльність, а підвищення банківських вимог до позичальників зменшило доступ до кредитування. У таких умовах зростає роль власних і альтернативних джерел фінансування.

Підсумовуючи, варто зазначити, що фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю формуються під впливом комплексу факторів, які різняться за походженням, сферою впливу та ступенем керованості. Внутрішні фактори, зокрема структура капіталу, облікова політика, управління витратами, перебувають у межах впливу самого підприємства, що дозволяє адаптувати їх до поточних потреб бізнесу. Зовнішні ж чинники – економічні, політичні, правові – потребують від підприємства гнучкого реагування та побудови адаптивної фінансової стратегії [12].

Актуальність аналізу факторів зростає в умовах воєнного стану в Україні, який істотно трансформувач бізнес-середовище. Відповідно, підприємства змушені враховувати нові ризики, пов'язані зі змінами доступу до капіталу, зниженням платоспроможності клієнтів, нестабільністю логістики, та адаптувати фінансову політику до нових умов.

Встановлено, що фінансові відносини ТОВ не можуть розглядатися як результат впливу окремих чинників у відриві. Вони формуються під дією взаємозалежної системи впливів, у якій некеровані зовнішні фактори здатні активізувати або послабити дію внутрішніх, а також змусити підприємство переглянути підходи до управління.

1.3. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю

Фінансове забезпечення діяльності товариства з обмеженою відповідальністю є однією з ключових передумов його стабільного функціонування та розвитку. У загальному розумінні це сукупність джерел і механізмів формування

грошових ресурсів, необхідних для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства [18].

Для досягнення стабільного фінансового стану та ефективного функціонування товариства з обмеженою відповідальністю важливо не лише здійснювати загальний аналіз фінансів, а й чітко окреслити мету оцінки фінансового забезпечення. Успішна реалізація цього процесу дає змогу вчасно виявити проблемні зони, оптимізувати структуру фінансування та сформулювати обґрунтовані управлінські рішення [11]. На рис. 1.4 наведено ключові завдання, які розкривають зміст і цільову спрямованість оцінки фінансового забезпечення ТОВ.

Джерело: складено автором на основі [11]

Рис. 1.4 – Підходи щодо оцінки фінансового забезпечення підприємств

Фінансове забезпечення діяльності товариства з обмеженою відповідальністю охоплює широке коло напрямів, кожен із яких відіграє важливу роль у підтриманні стабільної та результативної роботи підприємства. Насамперед, мова йде про поточну (операційну) діяльність, яка потребує стабільного фінансування для забезпечення безперервного процесу виробництва, закупівель,

оплати праці та виконання зобов'язань перед постачальниками [3].

Другим важливим напрямом є фінансування інвестиційної діяльності, яка пов'язана з оновленням основних фондів, впровадженням інновацій, розширенням виробничих потужностей тощо. Для ТОВ це часто є запорукою довгострокової конкурентоспроможності.

Фінансове забезпечення підприємства охоплює також своєчасне виконання зобов'язань перед кредиторами, контрагентами, державним бюджетом і фондами соціального страхування. Порухення строків виконання цих зобов'язань може спричинити накладення штрафів, погіршення ділової репутації підприємства або навіть загрожувати процедурою банкрутства.

Крім того, виплата дивідендів учасникам товариства є частиною фінансової політики підприємства і залежить від ефективності управління прибутком, рентабельності та наявності вільних коштів. Нарешті, важливим напрямом є забезпечення платоспроможності, тобто здатності підприємства своєчасно виконувати коротко- і довгострокові фінансові зобов'язання, що безпосередньо пов'язано з ефективністю грошових потоків.

У зв'язку з цим, оцінка фінансового забезпечення діяльності ТОВ має низку ключових цілей і завдань:

1. Виявлення ефективності використання фінансових ресурсів дозволяє оцінити, наскільки раціонально підприємство розподіляє наявні кошти, чи досягається запланований економічний результат, і чи не допускається перевитрати або нецільового використання коштів.

2. Оцінювання спроможності підприємства продовжувати свою діяльність без перерви передбачає постійний контроль за рівнем ліквідності, стійкістю грошових потоків і наявністю доступних фінансових ресурсів, що набуває особливої важливості в умовах економічної нестабільності.

3. Формування обґрунтованих управлінських рішень ґрунтується на об'єктивних результатах оцінки фінансової ситуації, що дозволяє керівництву товариства своєчасно коригувати стратегію, обирати оптимальні джерела фінансування, визначати обсяги реінвестування чи дивідендної політики.

4. Контроль і прогнозування фінансової стійкості допомагають уникнути кризових ситуацій, своєчасно виявити потенційні ризики та вжити запобіжних заходів. Для цього застосовуються як ретроспективні методи аналізу, так і інструменти прогнозування на основі фінансового моделювання [4].

З огляду на різноманіття завдань, які стоять перед фінансовим менеджментом ТОВ, у практиці господарювання використовується низка підходів до оцінки фінансового забезпечення діяльності. Кожен із них має свої цілі, переваги та обмеження, а їх застосування залежить від специфіки підприємства, обсягів і структури його фінансових ресурсів, а також від зовнішнього середовища, в якому воно функціонує.

У науковій літературі та практичній діяльності напоширенішими є такі методи, як коефіцієнтний аналіз, оцінка структури капіталу, аналіз грошових потоків, SWOT-аналіз фінансового середовища та методи бюджетування. Їх поєднання дозволяє сформувати комплексну оцінку здатності товариства забезпечувати свою діяльність необхідними фінансовими ресурсами як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі [5].

У табл. 1.2 систематизовано основні сучасні методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, їх сутність, інструменти та функціональне призначення.

Таблиця 1.2 – Методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю

Назва методу	Сутність	Основні показники / інструменти	Призначення
1	2	3	4
Коефіцієнтний аналіз	Аналіз фінансового стану за допомогою фінансових коефіцієнтів	Ліквідність, рентабельність, оборотність, фінансова стійкість	Оцінка поточної фінансової стабільності та ефективності діяльності
Аналіз структури капіталу	Вивчення джерел фінансування та їх співвідношення	Частка власного / позикового капіталу, нерозподілений прибуток	Оцінка фінансової незалежності та стійкості підприємства
Cash Flow аналіз	Аналіз руху грошових коштів за видами діяльності	Операційні, інвестиційні та фінансові грошові потоки	Визначення платоспроможності, здатності до самофінансування

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
SWOT-аналіз фінансів	Визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз	Внутрішні та зовнішні чинники впливу на фінанси	Стратегічне фінансове планування та прийняття управлінських рішень
Бюджетування та прогнозування	Планування доходів, витрат і фінансових потреб	Бюджети, сценарне моделювання, прогнозні оцінки	Формування фінансової стратегії та мінімізація ризиків

Методи, наведені в таблиці 1.2, забезпечують всебічне оцінювання спроможності товариства з обмеженою відповідальністю формувати і підтримувати необхідний рівень фінансових ресурсів для своєї діяльності. Поєднання кількісних (коефіцієнтних, вартісних) та якісних (стратегічних, прогностичних) методик дає змогу отримати комплексне уявлення про фінансовий стан підприємства та його здатність реагувати на зміни як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі. В прикладному вимірі доцільно використовувати ці методи з урахуванням мети аналізу, галузевих особливостей та розміру підприємства.

Ефективна оцінка фінансового забезпечення товариства з обмеженою відповідальністю потребує використання інтегрованого підходу, який об'єднує як кількісні, так і якісні методи аналізу [6, с. 115–120]. Кількісні інструменти, зокрема аналіз фінансових коефіцієнтів, руху грошових коштів та бюджетування, дозволяють об'єктивно оцінити стан фінансових ресурсів підприємства, виявити проблемні зони у фінансовій структурі та відстежити зміну основних фінансових показників. Якісні ж методи, як-от SWOT-аналіз або експертне оцінювання фінансових ризиків, сприяють врахуванню широкого кола чинників впливу, які важко піддаються формалізації [9].

Для ТОВ, які здебільшого належать до малого і середнього бізнесу, ключовим є збереження фінансової гнучкості та здатності оперативно адаптуватися до змін зовнішнього й внутрішнього середовища [16]. Обмеженість доступних ресурсів, зокрема капіталу та кредитних можливостей, зумовлює особливу увагу до точності оцінки фінансових потреб, планування грошових потоків та підбору оптимальних джерел фінансування.

Таким чином, для ТОВ актуальним є не лише проведення регулярного фінансового аналізу, а й використання сучасних інструментів оцінки, які забезпечують комплексне бачення фінансового становища та дозволяють ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Розвиток підприємства передусім потребує залучення та раціонального використання власного капіталу, адже саме він є основою зміцнення фінансової стабільності та забезпечення платоспроможності. У зв'язку з цим пріоритетним завданням є оцінювання вартості власного капіталу як за окремими його складовими, так і в цілому. З метою аналізу доцільно систематизувати показники, що відображають вартість капіталу, залученого з різних джерел.

Показник вартості функціонуючого власного капіталу відображає загальну вартість грошових, матеріальних і нематеріальних ресурсів, інвестованих у формування активів підприємства [5].

Категорія власний капітал часто асоціюється з категорією «власність». Власний капітал є джерелом формування активів підприємства та гарантією захищеності прав його власників.

У процесі такої оцінки враховуються:

- середня сума використовуваного власного капіталу у звітному періоді за балансовою вартістю;
- середня сума використовуваного власного капіталу в поточній ринковій оцінці;
- сума виплат власникам капіталу за рахунок чистого прибутку підприємства.

$$ВК_{\text{фо}} = \frac{\text{ЧПс} \cdot 100}{\text{СК}}; \quad (1.1)$$

де ВК_{фо} – вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в звітному періоді, %;

ЧПс – сума чистого прибутку, виплачена власникам підприємства в процесі її розподілу за звітний період;

$\overline{СК}$ – середня сума власного капіталу підприємства в звітному періоді.

Відповідно вартість функціонуючого власного капіталу в плановому періоді визначається за формулою:

$$ВК_{фп} = ВК_{фо} * ПВт, \quad (1.2)$$

де $ВК_{фп}$ – вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в планованому періоді, %;

$ВК_{фо}$ – вартість функціонуючого власного капіталу підприємства в звітному періоді, %;

$ПВт$ – планований темп росту виплат доходу власникам на одиницю вкладеного капіталу, виражений десятковим дробом.

У процесі розширення діяльності підприємство стикається з необхідністю залучення нових фінансових ресурсів для погашення наявних зобов'язань. Існує широкий спектр джерел і форм залучення позикового капіталу. Основною перевагою використання позикових коштів є їх нижча вартість порівняно з власним капіталом. Залучення позикових ресурсів є фінансово вигіднішим за акціонерний капітал з кількох причин [5]:

- витрати, пов'язані з технічним супроводом і процедурою залучення позикового капіталу, значно нижчі, оскільки не потребують залучення реєстратора чи андеррайтера.

- процентна ставка за кредитами зазвичай нижча за дохідність акцій, що зумовлено меншим рівнем ризику для кредиторів. У разі банкрутства підприємства саме вони мають пріоритет у задоволенні своїх вимог. Крім того, позикові кошти часто забезпечуються заставою у вигляді майна.

- витрати на обслуговування позик враховуються при розрахунку податкових зобов'язань, знижуючи оподатковуваний прибуток. Така податкова економія називається «податковим щитом».

– кредитори не мають впливу на управління підприємством, на відміну від акціонерів. Додаткова емісія акцій може призвести до втрати контролю над компанією через залучення сторонніх інвесторів.

Для оцінювання результативності використання позикових коштів доцільно застосовувати комплекс аналітичних показників. Найголовнішими з них є наступні.

1. Незалежно від джерела формування капіталу, власного чи позикового, він має забезпечувати прибуткову віддачу. Якщо підприємство використовує у своїй діяльності не лише власні, а й позикові ресурси, зростає можливість підвищення рентабельності власного капіталу за рахунок залучених кредитів. У фінансовому менеджменті таке явище називають ефектом фінансового левериджу [5].

Загальна формула для розрахунку ефекту фінансового левериджу має вигляд:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{СПр}) * (\text{ВРА} - \text{ВКР}) * \text{ПК} / \text{ВК}; \quad (1.5)$$

де ЕФЛ - ефект фінансового левериджу;

СПр - ставка податку на прибуток, частка одиниці;

ВРА – валова рентабельність активів;

ВКР - середня розрахункова ставка процента за кредит;

ПК - позиковий капітал, грн.;

ВК - власний капітал, грн.

Використання формули (1.5) дає змогу підприємству розрахувати оптимальний рівень позикового фінансування, тобто визначити прийнятні умови кредитування. Цей підхід активно застосовується в країнах континентальної Європи, зокрема у Франції та Німеччині.

На думку більшості західних економістів, оптимальним вважається, коли ефект фінансового левериджу становить від 1/3 до 1/2 рівня економічної рентабельності активів. У такому випадку він дозволяє компенсувати податкові зобов'язання та забезпечити належну рентабельність власного капіталу. Окрім

цього, дотримання зазначеного співвідношення сприяє зниженню акціонерного ризику.

2. Коефіцієнт фінансової напруженості (Кфн):

$$K_{\text{фн}} = \frac{П_{\text{к}}}{В_{\text{м}}}; \quad (1.6)$$

де $П_{\text{к}}$ – позиковий капітал;

$В_{\text{м}}$ – вартість майна.

Показує частку позикового капіталу у валюті балансу позичальника. Рекомендоване значення показника не більше 0,5.

3. Коефіцієнт співвідношення між довгостроковим і короткостроковим позиковим капіталом ($K_{\text{с}}$):

$$K_{\text{с}} = \frac{ДП_{\text{к}}}{КП_{\text{к}}}; \quad (1.7)$$

де $ДП_{\text{к}}$ - довгостроковий позиковий капітал за бухгалтерським балансом на останню звітну дату;

$КП_{\text{к}}$ - короткостроковий позиковий капітал за бухгалтерським балансом на останню звітну дату.

Даний показник індивідуальний для кожного позичальника й аналізується за ряд періодів.

4. Коефіцієнт залучення капіталу ($K_{\text{зк}}$):

$$K_{\text{зк}} = \frac{КП_{\text{к}}}{ОА}; \quad (1.8)$$

де $КП_{\text{к}}$ - короткостроковий позиковий капітал зі строком погашення до 12 місяців за бухгалтерським балансом на останню звітну дату;

$ОА$ - оборотні активи за бухгалтерським балансом позичальника на останню звітну дату.

Цей показник характеризує ступінь фінансової незалежності позичальника від позикового капіталу. Чим нижчий рівень даного коефіцієнта, тим вища кредитоспроможність позичальника. Рекомендоване значення показника не більше 0,7 (70%).

5. Коефіцієнт капіталізації (Кк):

$$K_k = \frac{ДЗ}{ДЗ+ВК}, \quad (1.9)$$

де ДЗ - довгострокові зобов'язання;

ВК - власний капітал.

Коефіцієнт капіталізації є одним із ключових індикаторів, що характеризує фінансову стабільність підприємства, оскільки демонструє співвідношення між джерелами довгострокового фінансування. У цьому контексті під капіталізацією слід розуміти сукупність найбільш стійких джерел фінансування – власного капіталу та довгострокових зобов'язань (не ототожнювати з ринковою капіталізацією).

Цей показник не має універсального нормативного значення, оскільки його рівень значною мірою визначається специфікою галузі та особливостями виробничого процесу. Загалом інвестори віддають перевагу підприємствам із домінуванням власного капіталу над позиковим. Водночас повна відмова від позикового фінансування також не є оптимальною, оскільки це може обмежити рівень прибутковості інвестованого капіталу.

6. Коефіцієнт співвідношення боргу і обсягу продажу (Ксбо):

$$K_{сбо} = \frac{СЗ}{Чоп}, \quad (1.10)$$

де СЗ – сукупні зобов'язання;

Чоп – чистий обсяг продажу (за виключенням непрямих податків).

До складу загальних зобов'язань підприємства входять як довгострокові, так і короткострокові позикові кошти. Обсяг реалізації продукції прямо впливає на потребу в грошових коштах для погашення боргових зобов'язань, оскільки саме від обсягу продажів залежить рівень надходжень. Якщо боргове навантаження зростає пропорційно обсягу реалізації, фінансовому менеджменту слід передбачити компенсуючі заходи, зокрема залучення дешевших фінансових ресурсів або оптимізацію умовно-постійних витрат для підвищення прибутковості.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЛАСТРА»

2.1. Організаційно-економічна характеристика та основні показники діяльності ТОВ «Ластра»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Ластра» було зареєстроване 5 серпня 2019 року у місті Києві. Основним видом діяльності компанії є оптова торгівля будівельними матеріалами, санітарно-технічним обладнанням та керамічною плиткою, відповідно до КВЕД 46.19, 46.73 і 46.90. Статутний капітал підприємства становить 3535 тис. грн.

Підприємство функціонує як торговельно-посередницька структура, орієнтована на імпорт та реалізацію продукції. Основними споживачами товарів є роздрібні торгові мережі та будівельні компанії. ТОВ «Ластра» не є виробником, проте успішно конкурує на динамічному ринку України, використовуючи гнучку цінову політику, ефективну логістику та розгалужену партнерську мережу.

Організаційна структура підприємства є функціональною, поділеною на відділи за напрямками: закупівля, логістика, фінанси, збут, управління персоналом. Кожен підрозділ підпорядковується відповідному керівнику, що дозволяє досягти високого рівня спеціалізації, чіткого розподілу обов'язків та ефективного управління ресурсами.

Основні переваги такої структури – професійність персоналу та чітка відповідальність за результати діяльності. Серед недоліків – ускладнення координації між підрозділами, особливо під час реалізації міжфункціональних проєктів або в умовах змін зовнішнього середовища.

Фінансові результати підприємства за останні роки демонструють позитивну динаміку. У 2022 році чистий дохід становив 49,4 млн грн, у 2023 – 82,2

млн грн, а у 2024 – 85,4 млн грн. Валовий прибуток зріс з 15,2 млн грн до 22,2 млн грн, що свідчить про стабільність діяльності. Прибуток від операційної діяльності збільшився у 2,8 рази – з 2,6 млн грн у 2022 році до 7,2 млн грн у 2024 році.

Такий фінансовий ріст пояснюється оптимізацією логістики, розширенням асортименту, удосконаленням фінансового планування. Підприємство проводить ретельний аналіз ринку, активно розвиває клієнтську базу та співпрацює з провідними постачальниками.

На ринку України ТОВ «Ластра» займає помітну нішу в сегменті імпортової плитки. Попит на дану продукцію залишається стабільним, хоча ринок загалом переживає спад через війну, падіння імпорту, втрату частини виробничих потужностей і логістичні труднощі.

Ринок керамічної плитки в Україні має сезонний характер та суттєво залежить від імпортного постачання. Після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році ринок зазнав зниження ємності на понад 57% через зупинку виробництва, втрату складів та ринків збуту. Водночас у 2023 році почалося поступове відновлення, а повернення до довоєнного рівня очікується не раніше 2026–2027 років.

На українському ринку присутні великі вітчизняні виробники: ПАТ «Харківський плитковий завод», ТОВ «Атем груп», ТОВ «Церсаніт Інвест», ТОВ «Епіцентр К» та інші. До війни планувалося значне розширення виробництва, зокрема зростання потужностей ТОВ «Епіцентр К» з 6 до 15 млн м² на рік.

Окрему роль відіграють іноземні виробники, які все активніше виходять на український ринок через дочірні підприємства або планують відкриття представництв. Серед потенційних гравців – Mohawk (США), STN Ceramica (Італія), Parcelanosa Grupo (Іспанія). Їх присутність може вплинути на структуру ринку та конкурентне середовище в найближчій перспективі.

Важливою складовою сучасного управління фінансами ТОВ «Ластра» є дотримання принципів ESG – екологічної, соціальної відповідальності та належного корпоративного управління. Це сприяє ефективному використанню ресурсів, зниженню витрат і формуванню позитивного іміджу підприємства.

Загалом ТОВ «Ластра» демонструє приклад адаптивного підприємства, яке поєднує ефективне управління, соціальну відповідальність та дотримання стандартів сталого розвитку. Це забезпечує компанії конкурентоспроможність та сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Для комплексної оцінки діяльності підприємства важливо проаналізувати динаміку ключових техніко-економічних показників, які відображають результативність виробничо-господарської діяльності, ефективність використання ресурсів, фінансову стійкість та загальні тенденції розвитку. У табл. 2.1 наведено порівняльні дані ТОВ «Ластра» за 2022–2024 рр., які дозволяють простежити зміни у фінансово-економічному становищі підприємства та виявити сильні і слабкі сторони його функціонування.

Таблиця 2.1 – Основні показники діяльності ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +/-			Темп зростання (зниження), %		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	49407,8	82212,1	85399,7	32804,30	3187,60	35991,90	166,39	103,88	172,85
Чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	45	39	40	-6,00	1,00	-5,00	86,67	102,56	88,89
Продуктивність праці на одного працівника ПВП, тис. грн./особу	1098,0	2108,0	2135,0	1010,05	26,99	1037,04	191,99	101,28	194,45
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	3429	2105	800	-1324,05	-1304,75	-2628,80	61,38	38,01	23,33
Фондовіддача, грн/грн	14,4	39,1	106,7	24,65	67,69	92,34	271,07	273,29	740,82
Середньорічні залишки обігових коштів, тис. грн	40317	45401	58490	5084,05	13089,00	18173,05	112,61	128,83	145,08

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	42992	46861	59013	3869,05	12151,20	16020,25	109,00	125,93	137,26
Власний капітал, тис. грн	11127,8	18667,6	25103,3	7539,80	6435,70	13975,50	167,76	134,48	225,59
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	34236,4	65731,1	63194,9	31494,70	-2536,20	28958,50	191,99	96,14	184,58
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн	0,69	0,80	0,74	0,11	-0,06	0,05	115,38	92,55	106,79
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	15171,4	16481	22204,8	1309,60	5723,80	7033,40	108,63	134,73	146,36
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	2143,5	4539,8	5905,7	2396,30	1365,90	3762,20	211,79	130,09	275,52

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Аналіз динаміки техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Ластра» за 2022–2024 рр. свідчить про загально позитивну тенденцію розвитку підприємства.

Упродовж трьох років чистий дохід від реалізації продукції зріс із 49 407,8 тис. грн у 2022 р. до 85 399,7 тис. грн у 2024 р., що становить зростання на 72,8%. Таке збільшення доходу є результатом активної комерційної діяльності, розширення асортименту та покращення логістичних процесів.

Кількість промислово-виробничого персоналу зменшилась із 45 до 40 осіб, що може бути пов'язано із економічною доцільністю і мінімізацією витрат.

У 2023 році продуктивність праці на одного працівника збільшилась на 1010 тис. грн/особу, що свідчить про підвищення ефективності роботи персоналу.

Суттєво знизилась середньорічна вартість основних фондів – із 3429 тис. грн у 2022 році до 800 тис. грн у 2024-му, що свідчить про зменшення інвестицій у матеріальну базу або переоцінку основних засобів.

Фондовіддача зросла майже в 7,4 рази: з 14,4 грн/грн у 2022 р. до 106,7 грн/грн у 2024 р., що є ознакою значного підвищення ефективності використання основних засобів.

Активи підприємства також продемонстрували приріст – із 42992 тис. грн у 2022 р. до 59013 тис. грн у 2024 р., що забезпечило стабільну основу для розширення діяльності. Зокрема, власний капітал зріс на понад 125% – з 11127,8 тис. грн до 25 103,3 тис. грн.

У витратній структурі підприємства домінують матеріальні витрати, які у 2023 році становили 63 194,9 тис. грн. У 2024 році спостерігалось зниження собівартості реалізованої продукції порівняно з попереднім роком, що сприяло покращенню рівня прибутковості.

Показник витрат на 1 грн реалізованої продукції у 2024 році склав 0,71 грн, що лише незначно перевищує рівень 2022 року (0,69 грн), що свідчить про стабільність витратної політики підприємства та ефективний контроль за собівартістю.

Фінансові показники демонструють позитивну динаміку: валовий прибуток зріс із 15 171,4 тис. грн у 2022 році до 22 204,8 тис. грн у 2024 році, операційний прибуток – з 2 616,2 тис. грн до 7 204,4 тис. грн відповідно. Найсуттєвіше збільшився чистий прибуток, який у 2024 році склав 5 905,7 тис. грн проти 2 143,5 тис. грн у 2022 році, що свідчить про зростання на 175,4%.

Отже, ТОВ «Ластра» є стабільним і таким суб'єктом, що ефективно здійснює діяльність у сфері оптової торгівлі. Організаційна структура підприємства забезпечує чіткий розподіл функцій, професійне управління ресурсами та стратегічне планування.

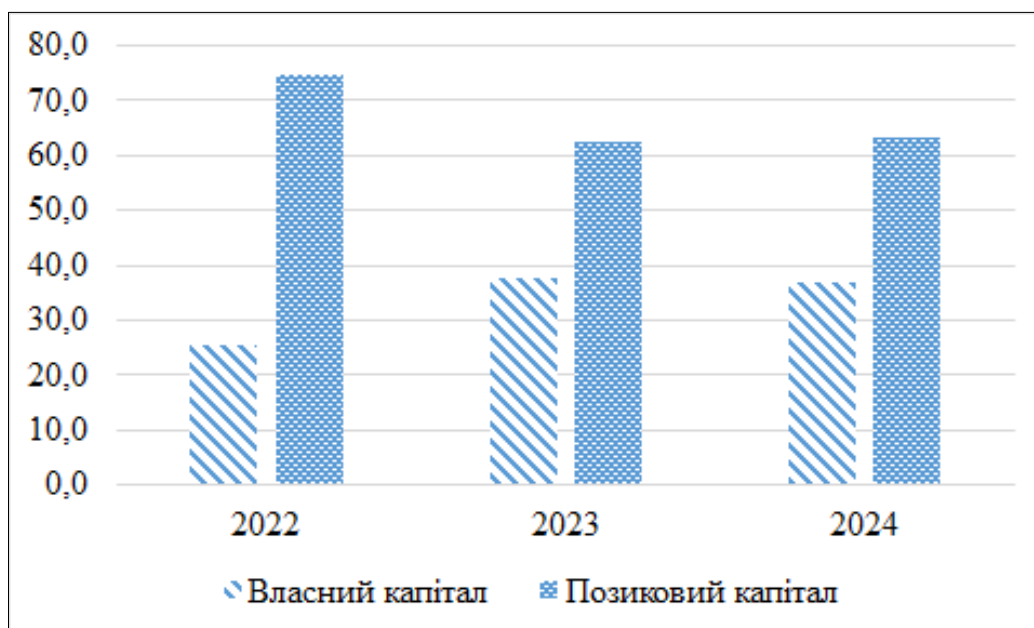
Фінансові ресурси компанії, включаючи достатній статутний капітал, дозволяють забезпечувати стабільність операційної діяльності та розширювати ринкову присутність. Дотримання принципів ESG (екологічних, соціальних та управлінських) сприяє підвищенню конкурентоспроможності, репутаційної привабливості та зниженню витрат, що безпосередньо впливає на розвиток фінансових відносин підприємства з контрагентами, інвесторами та державою.

2.2. Діагностика формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Ефективне управління капіталом є важливим чинником забезпечення фінансової стійкості та розвитку підприємства. Джерела формування капіталу визначають можливості фінансування операційної та інвестиційної діяльності, а також впливають на рівень фінансової незалежності та ризики, пов'язані з використанням позикових коштів.

Аналіз структури капіталу дозволяє оцінити співвідношення власного та позикового капіталу, що впливає на фінансову автономію підприємства.

Проведемо аналіз структури капіталу ТОВ «Ластра» у 2022-2024 рр. та відобразимо його результати графічно на рис. 2.1.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Рисунок 2.1 – Структура капіталу ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр., %

Протягом 2022–2024 рр. (рис. 2.1) структура капіталу підприємства зазнала певних змін. У 2022 р. власний капітал становив 25,4%, а позиковий – 74,6%, що свідчить про високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

У 2023 р. спостерігається покращення фінансової незалежності: частка власного капіталу зросла до 37,5%, тоді як позикового зменшилася до 62,5%. Це може бути результатом реінвестування прибутку або додаткового внеску власників.

У 2024 році відслідковувалося певне зменшення частки власного капіталу до 36,8%, у той час як частка позикових коштів зросла до 63,2%. Незважаючи на ці зміни, загальна пропорція між власними та залученими ресурсами залишилася відносно стабільною у порівнянні з попереднім роком.

Загальна тенденція демонструє посилення фінансової самостійності підприємства у 2023 році, з незначним коливанням у 2024 році, але без повернення до критичного рівня залежності від позикових коштів, характерного для 2022 року. Це вказує на прагнення компанії підтримувати оптимальний баланс між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування задля забезпечення фінансової стійкості й управлінської гнучкості.

Таким чином, аналіз засвідчує нарощування фінансового потенціалу підприємства та зростання ролі власного капіталу, що сприяє зміцненню його фінансової стабільності. Проведено також оцінку структури та динаміки власного капіталу ТОВ «Ластра» у 2022–2024 роках (табл. 2.2), зокрема його основних компонентів – статутного капіталу та нерозподіленого прибутку, із відображенням як абсолютних змін, так і їх питомої ваги в загальній структурі.

Таблиця 2.2 – Динаміка складу та структури власного капіталу ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Показник	Рік			Абсолютне відхилення, +/-		
	2022	2022	2022	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Власний капітал - разом	11127,80	18667,60	25103,30	7539,80	6435,70	13975,50
у % до підсумку	100,00	100,00	100,00			
Зареєстрований капітал	5,00	3005,00	3535,00	3000,00	530,00	3530,00
у % до підсумку	0,04	16,10	14,08	16,05	-2,02	14,04
Нерозподілений прибуток	11122,80	15662,60	21568,30	4539,80	5905,70	10445,50
у % до підсумку	99,96	83,90	85,92	-16,05	2,02	-14,04

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Загальний обсяг власного капіталу підприємства зріс із 11127,8 тис. грн у 2022 р. до 25103,3 тис. грн у 2024 р., що становить приріст на 13975,5 тис. грн. Основне джерело зростання – нерозподілений прибуток, який у 2024 р. досяг 21568,3 тис. грн. Водночас його частка у структурі капіталу знизилася з 99,96% у 2022 р. до 85,92% у 2024 р., що зумовлено збільшенням зареєстрованого капіталу до 3535,0 тис. грн.

Отже, приріст власного капіталу підприємства зумовлений накопиченням прибутку та підвищенням розміру зареєстрованого капіталу, що вказує на позитивну динаміку фінансового розвитку суб'єкта господарювання.

У табл. 2.3 представлено дані щодо змін позикового капіталу ТОВ «Ластра» у 2022–2024 рр., а також його складових, зокрема довгострокових і поточних зобов'язань, кредиторської заборгованості та інших фінансових зобов'язань.

Таблиця 2.3 – Динаміка складу та структури позикового капіталу ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Показник	Рік			Абсолютне відхилення, +/-		
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Позиковий капітал - разом	32757,50	31170,00	43084,40	-1587,50	11914,40	10326,90
у % до підсумку	100,00	100,00	100,00			
у тому числі:						
Довгострокові зобов'язання	484,00	0,00	0,00	-484,00	0,00	-484,00
у % до підсумку	1,48	0,00	0,00	-1,48	0,00	-1,48
Поточні зобов'язання	32273,50	31170,00	43084,40	-1103,50	11914,40	10810,90
у % до підсумку	98,52	100,00	100,00	1,48	0,00	1,48
з них:						
Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	8500,00	0,00	8500,00	8500,00
у % до підсумку	0,00	0,00	19,73	0,00	19,73	19,73
Кредиторська заборгованість	27500,70	28093,90	26365,60	593,20	-1728,30	-1135,10
у % до підсумку	83,95	90,13	61,20	6,18	-28,94	-22,76
Інші зобов'язання	4772,80	3076,10	8218,80	-1696,70	5142,70	3446,00
у % до підсумку	14,57	9,87	19,08	-4,70	9,21	4,51

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Загальний обсяг позикового капіталу підприємства (табл. 2.3) демонструє нестабільну динаміку: у 2023 р. він скоротився на 1587,5 тис. грн, проте у 2024 р.

зріс на 11914,4 тис. грн, досягнувши 43084,4 тис. грн. Довгострокові зобов'язання були повністю погашені у 2023 р., що знизило їх частку до 0%. Основну частину позикового капіталу складають поточні зобов'язання, які зросли у 2024 р. на 11914,4 тис. грн.

У 2024 році в структурі поточних зобов'язань підприємства з'явилися короткострокові банківські кредити обсягом 8 500,0 тис. грн, що свідчить про активне використання позикових коштів для забезпечення операційної діяльності або реалізації інвестиційних цілей. Водночас зафіксовано незначне скорочення кредиторської заборгованості – з 27 500,7 тис. грн у 2022 році до 26 365,6 тис. грн у 2024 році, що може свідчити про поліпшення розрахункової дисципліни або зміну умов взаємодії з контрагентами. Збільшення інших поточних зобов'язань на 3 446,0 тис. грн свідчить про певні трансформації у структурі короткострокових боргових зобов'язань підприємства.

Дослідження змін дебіторської та кредиторської заборгованості у 2022–2024 роках свідчить, що у 2023 році дебіторська заборгованість зросла на 1 377 тис. грн, або на 40,3%, після чого у 2024 році практично не змінилася, зменшившись лише на 16 тис. грн. Водночас кредиторська заборгованість у 2023 році збільшилася на 593 тис. грн (2,2%), проте у 2024 році скоротилася на 1 728 тис. грн (6,2%).

Упродовж усього періоду аналізу спостерігається перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською, що вказує на сталу перевагу зобов'язань над активами у взаємних розрахунках підприємства. Проте позитивною є тенденція до зменшення цього розриву, яка спостерігається у 2023–2024 рр. Це може вказувати на поступове вирівнювання грошових потоків і покращення ліквідності підприємства.

Крім того, зростання коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості з 0,12 у 2022 р. до 0,18 у 2024 р. свідчить про більш збалансовану структуру взаємних фінансових зобов'язань і зменшення залежності підприємства від зовнішніх кредиторів.

Результати проведеного аналізу демонструють, що ТОВ «Ластра» активно залучає як власний, так і позиковий капітал для підтримки фінансової стійкості та

розвитку господарської діяльності. У структурі джерел фінансування простежується збільшення частки короткострокових кредитів, що може свідчити про зростання обсягів операційної діяльності та потребу в додаткових обігових коштах. Водночас збереження домінуючої ролі власного капіталу як основного джерела фінансування є свідченням стабільного фінансового становища підприємства.

Зниження рівня кредиторської заборгованості разом із поступовим зростанням показника покриття дебіторської заборгованості вказують на покращення розрахункової дисципліни та підвищення ефективності управління взаєморозрахунками з контрагентами. Рівень ліквідності потребує подальшого контролю, зважаючи на нестабільність обсягів грошових коштів, однак загальна динаміка свідчить про прагнення підприємства до оптимізації структури фінансових ресурсів та забезпечення балансу між прибутковістю і платоспроможністю.

2.3. Комплексна оцінка фінансового стану ТОВ «Ластра»

Оцінювання фінансового стану є важливою передумовою для ухвалення ефективних управлінських рішень, оскільки дає змогу встановити рівень стабільності, платоспроможності, прибутковості та ефективності використання ресурсів підприємства. Особливе значення у цьому контексті мають абсолютні показники фінансової стійкості, які демонструють спроможність підприємства функціонувати без залучення зовнішніх джерел фінансування. До них належать: власні оборотні кошти, загальний обсяг власного капіталу та довгострокових зобов'язань, а також показники забезпеченості запасів джерелами покриття, що є індикаторами рівня фінансової автономії.

Здійснимо аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємства та представимо результати у таблиці 2.4.

Фінансова стійкість підприємства демонструє позитивну динаміку: коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами зріс із 0,21 до 0,36, а фінансової незалежності – з 0,25 до 0,37, хоча обидва показники залишаються нижчими за норматив.

Таблиця 2.4 – Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Показник	Норматив	Рік			Абсолютне відхилення		
		2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	>0,5	0,21	0,37	0,36	0,16	-0,01	0,15
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,18	0,06	0,07	-0,12	0,01	-0,11
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,08	0,03	0,00	-0,05	-0,03	-0,08
Коефіцієнт мобільності	>0,5	17,13	98,50	124,16	81,36	25,66	107,03
Індекс постійного активу	Зменшення	0,22	0,03	0,02	-0,19	-0,01	-0,20
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	0,25	0,37	0,37	0,12	-0,01	0,11
Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	3,94	2,67	2,72	-1,27	0,05	-1,23
Коефіцієнт фінансового ризику	<0,2	2,94	1,67	1,72	-1,27	0,05	-1,23
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<1,0	0,75	0,63	0,63	-0,12	0,01	-0,11
Коефіцієнт фінансової стійкості	>1,0	0,34	0,60	0,58	0,26	-0,02	0,24
Коефіцієнт інвестування	-	4,60	37,27	46,08	32,67	8,81	41,48

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Показник коефіцієнта мобільності суттєво зріс (з 17,13 до 124,16), що вказує на домінування оборотних активів у загальній структурі активів підприємства. Водночас коефіцієнт маневреності власного капіталу залишається на низькому рівні (0,07), що обмежує оперативність фінансового управління. Спостерігається зниження фінансового ризику: коефіцієнт фінансової залежності зменшився з 3,94 до 2,72, хоча все ще перевищує рекомендоване значення (<2,0). Зростання коефіцієнта фінансової стійкості до 0,58 свідчить про поступове поліпшення структури джерел фінансування. Загалом стан фінансової стійкості демонструє позитивну динаміку, однак збереження високої частки позикових коштів залишається проблемою.

Оцінка ліквідності є важливою складовою аналізу фінансового стану підприємства, оскільки дозволяє визначити його можливість своєчасно погашати короткострокові зобов'язання. З метою оцінки рівня платоспроможності проведемо аналіз основних коефіцієнтів ліквідності, результати якого представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Найменування показника	Норматив	Рік			Абсолютне відхилення, +/-		
		2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,036	0,056	0,002	0,021	-0,054	-0,034
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності	0,6 – 0,8	0,14	0,21	0,11	0,07	-0,10	-0,029
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,0 – 2,0	1,28	1,58	1,57	0,30	-0,01	0,285
Коефіцієнт «ціни» ліквідації	1≤	1,34	1,60	1,58	0,26	-0,02	0,243
Коефіцієнт перспективної платоспроможності	-	0,01	0,00	0,00	-0,01	0,00	-0,012
Коефіцієнт заборгованості	<0,38	0,01	0,00	0,00	-0,01	0,00	-0,011
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	-	0,11	0,15	0,11	0,05	-0,04	0,005
Коефіцієнт ліквідності запасів	-	1,14	1,35	1,42	0,22	0,07	0,286
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	8,04	5,86	5,51	-2,18	-0,34	-2,525
Загальний показник платоспроможності	-	0,46	0,57	0,61	0,11	0,04	0,150

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Аналіз ліквідності ТОВ «Ластра» свідчить про певне покращення фінансової стійкості, але водночас вказує на проблеми з високоліквідними активами. У 2024 році коефіцієнти абсолютної (0,002) та швидкої ліквідності (0,11) залишаються нижчими за нормативні значення, що свідчить про обмежену здатність підприємства до негайного погашення зобов'язань. Водночас коефіцієнт поточної ліквідності становить 1,57, що відповідає нормативному рівню та

засвідчує загальну достатність оборотних активів для покриття короткострокових боргів. Позитивними змінами є підвищення ліквідності запасів та зменшення співвідношення між кредиторською і дебіторською заборгованістю, що вказує на покращення фінансових розрахунків. Загальний показник платоспроможності досяг рівня 0,61, однак низька абсолютна ліквідність продовжує залишатися зоною ризику.

Наступним етапом оцінки фінансового стану буде аналіз рентабельності підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники рентабельності ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Показник	Рік			Абсолютне відхилення		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Рентабельність активів	4,99	9,69	10,01	4,70	0,32	5,02
Рентабельність власного капіталу	21,32	30,47	26,98	9,16	-3,49	5,67
Рентабельність сукупного капіталу	6,09	11,82	12,21	5,73	0,39	6,12
Рентабельність продажу	4,34	5,52	6,92	1,18	1,39	2,58
Рентабельність реалізованої продукції	6,26	6,91	9,35	0,65	2,44	3,08
Рентабельність оборотних активів	5,32	10,00	10,10	4,68	0,10	4,78
Рентабельність виробничих ресурсів	5,79	11,09	11,29	5,30	0,20	5,50
Рентабельність основних засобів	80,11	310,81	1129,52	230,70	818,71	1049,41

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Показники рентабельності ТОВ «Ластра» (табл. 2.6) демонструють позитивну тенденцію, що свідчить про ефективне управління ресурсами. Зокрема, рентабельність активів зросла з 4,99% у 2022 році до 10,01% у 2024 році, що свідчить про підвищення загальної прибутковості використання активів.

Рентабельність власного капіталу, хоча і перевищила рівень 2022 року, у 2024 році дещо знизилася, ймовірно через зміни у структурі джерел фінансування або збільшення витрат. Стабільне зростання рентабельності продажу, яка у 2024 році досягла 6,92%, вказує на зростаючу ефективність реалізації продукції. Аналогічно, покращення рентабельності реалізованої продукції може свідчити про оптимізацію витрат чи зростання націнки. Найбільш вражаюче зростання зафіксовано за показником рентабельності основних засобів — з 80,11% до

1129,52%, що свідчить про істотне підвищення ефективності використання виробничих потужностей. Загалом, у 2024 році підприємство досягло найкращих результатів рентабельності, що підтверджує підвищення його фінансової ефективності.

Наступним етапом проведемо аналіз показників ділової активності ТОВ «Ластра» (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники ділової активності ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Найменування показника	Рік			Абсолютне відхилення, +/-		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів, об.	1,19	1,67	1,26	0,47	-0,40	0,07
Період одного обороту оборотних активів, дн.	306,32	219,04	289,11	-87,28	70,07	-17,21
Коефіцієнт оборотності обігових фондів, об.	10,79	12,54	17,52	1,75	4,97	6,72
Період одного обороту обігових фондів, дн.	33,83	29,10	20,84	-4,72	-8,26	-12,99
Коефіцієнт оборотності запасів, об.	1,34	1,95	1,39	0,60	-0,56	0,05
Період одного обороту запасів, дн.	271,57	187,45	262,36	-84,13	74,92	-9,21
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, об.	14,44	17,14	17,86	2,69	0,72	3,42
Період погашення дебіторської заборгованості, дн.	25,27	21,30	20,44	-3,97	-0,86	-4,83
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, об.	1,80	2,93	3,24	1,13	0,31	1,44
Період погашення кредиторської заборгованості, дн.	203,16	124,73	112,69	-78,43	-12,04	-90,47
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, об.	4,44	4,40	3,40	-0,04	-1,00	-1,04

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

Показники ділової активності підприємства свідчать про неоднозначну динаміку. У 2023 році спостерігалось зростання коефіцієнта оборотності активів до 1,67, однак у 2024 році цей показник знизився до 1,26, що вказує на уповільнення темпів використання активів для генерування виручки. Водночас відбулося покращення оборотності обігових фондів, яка досягла рівня 17,52, що супроводжується скороченням тривалості одного обороту. Це свідчить про

ефективніше управління поточними ресурсами. Зросла також оборотність дебіторської і кредиторської заборгованості, що вказує на скорочення термінів розрахунків з контрагентами. Проте зниження оборотності власного капіталу до 3,40 свідчить про уповільнення швидкості його використання для формування доходів. Загалом, хоча спостерігається позитивна динаміка в управлінні обіговими коштами, ефективність використання активів у цілому потребує покращення.

Інтегральну оцінку фінансового стану ТОВ «Ластра» здійснено за моделлю Терещенка О.О., яка охоплює ліквідність, фінансову стійкість, ділову активність і рентабельність. Модель базується на середньозважених оцінках, що забезпечує об'єктивність результатів. Її перевагою є зручна шкала інтерпретації, можливість порівняння динаміки підприємства та зіставлення з іншими компаніями. Модель адаптована до вітчизняної системи звітності, що робить її ефективною для українських підприємств (формула 2.1).

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6 \quad (2.1)$$

де X_1 – чистий грошовий потік / зобов'язання;

X_2 – валюта балансу / зобов'язання;

X_3 – прибуток / валюта балансу;

X_4 – прибуток / виручка від реалізації;

X_5 – виробничі запаси / виручка від реалізації;

X_6 – виручка від реалізації / валюта балансу

Проведемо інтегральну оцінку фінансового стану ТОВ «Ластра» за моделлю Терещенка О.О. (табл. 7.6).

Таблиця 2.8 – Узагальнений аналіз фінансового стану підприємства за моделлю Терещенка О.О. для ТОВ «Ластра», 2022-2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4
Чистий грошовий потік	-444,50	599,70	-1663,40

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4
Зобов'язання	32757,50	31170,00	43084,40
Валюта балансу	43885,30	49837,60	68187,70
Прибуток	2143,50	4539,80	5905,70
Виручка від реалізації	49407,80	82212,10	85399,70
Виробничі запаси	36761,20	42219,90	61385,50
X1 (п.1 / п.2)	-0,01	0,02	-0,04
X2 (п.3 / п.2)	1,34	1,60	1,58
X3 (п.4 / п.3)	0,05	0,09	0,09
X4 (п.4 / п.5)	0,04	0,06	0,07
X5 (п.6 / п.5)	0,74	0,51	0,72
X6 (п.5 / п.3)	1,13	1,65	1,25
Значення Z	1,13	1,66	1,62

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ластра»

У 2022–2024 рр. значення інтегрального показника Z за моделлю Терещенка стабільно перевищувало граничне значення 0,55, що вказує на задовільний фінансовий стан ТОВ «Ластра». У 2022 р., попри від'ємний грошовий потік, підприємство зберігало рентабельність і фінансову стійкість. У 2023 р. ситуація покращилась завдяки зростанню прибутку та позитивному грошовому потоку. У 2024 р. показник дещо знизився, однак залишився на високому рівні.

У цілому результати дискримінантного аналізу свідчать про те, що фінансовий стан підприємства у період 2022–2024 років зберігається на задовільному рівні. Підприємство демонструє стабільну діяльність, низький ризик банкрутства та ефективне управління основними фінансовими показниками.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ З АГЕНТАМИ РИНКУ

3.1. Оптимізація структури капіталу підприємства за критеріями максимізації фінансової рентабельності та мінімізації вартості капіталу

У сучасних умовах господарювання ключового значення набуває удосконалення структури капіталу підприємства. Раціональне співвідношення складових капіталу сприяє зниженню витрат на виробництво, підвищенню віддачі від інвестицій та пришвидшенню оборотності фінансових ресурсів, що в сукупності забезпечує зростання доходів підприємства.

Оптимальною структура капіталу вважається тоді, коли досягається найбільш ефективний баланс між показниками фінансової рентабельності та стійкості, тобто тоді, коли ринкова вартість капіталу підприємства є максимальною [5].

Процес оптимізації структури капіталу відбувається поетапно та включає:

1. аналіз поточної структури капіталу;
2. врахування ключових факторів, що впливають на її формування;
3. оптимізацію за критерієм максимізації рентабельності;
4. оптимізацію за критерієм мінімізації фінансових ризиків;
5. визначення цільових показників структури капіталу.

Для ТОВ «Ластра» важливим є врахування співвідношення чистих активів (ЧА) та статутного капіталу (СК): якщо $ЧА > СК$, підприємство вважається фінансово ефективним; якщо $ЧА < СК$ – доцільно скоригувати обсяг статутного капіталу.

Оцінка структури власного капіталу дозволяє встановити пропорції його елементів. Особливу увагу слід приділити зростанню нерозподіленого прибутку як

джерела внутрішнього фінансування, адже залучення зовнішнього капіталу для ТОВ зазвичай є обмеженим. Відтак управлінці повинні оцінити допустимі темпи розвитку, які можливі за рахунок внутрішніх резервів.

Хоча власний капітал має переваги – зокрема простоту залучення на тривалий період – його недоліком є обмеженість обсягів і вища вартість у порівнянні з позиковим. На відміну від позикового, він не створює ефекту фінансового левериджу.

Якщо обсяг реалізації перевищує вкладений капітал, підприємство змушене активніше залучати позикові ресурси, що підвищує роль кредитного фінансування у формуванні активів.

Коефіцієнти структури капіталу використовуються для оцінки фінансової спроможності підприємства, а також для визначення рівня довіри з боку кредиторів та інвесторів. Високий рівень позикового капіталу в структурі капіталу у поєднанні з високим коефіцієнтом автономії вважається ознакою надійності, що підвищує інвестиційну привабливість.

Проте використання лише власного капіталу не завжди є ефективним. Оптимальне співвідношення передбачає частку власного капіталу на рівні 60% (коефіцієнт автономії $\approx 0,5$) [5, с. 68].

Однією з ключових цілей при розробці стратегії формування фінансових ресурсів є максимізація рентабельності власного капіталу при збереженні допустимого рівня фінансових ризиків. Це досягається за допомогою розрахунку ефективності використання позикових коштів, зокрема через показник ефекту фінансового левериджу. Він характеризує вплив позикового капіталу на рентабельність власних ресурсів і демонструє взаємозв'язок між загальними активами підприємства та його власним капіталом.

На думку І. О. Бланка, ефект фінансового левериджу визначається приростом чистої рентабельності, що генерується внаслідок залучення кредитного капіталу [5, с. 68].

Здійснимо оптимізацію структури капіталу ТОВ «Ластра», результати якої представимо у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Оптимізація структури капіталу ТОВ «Ластра» за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу

№	Показники	Варіанти						
		I	II	III	IV	V	VI	VII
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Власний капітал	68187,7	54550	44322	34093,9	27275	23866	20456
2	Обсяг позикового капіталу	-	13638	23866	34093,9	40913	44322	47731
3	Загальний обсяг капіталу (ряд.1 + ряд.2)	68187,7	68187,7	68187,7	68187,7	68187,7	68187,7	68187,7
4	Коефіцієнт фінансового важеля	-	0,25	0,54	1,00	1,50	1,86	2,33
5	Валова рентабельність активів, %	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6
6	Мінімальна ставка процента за кредит, %	-	18	18	18	18	18	18
7	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	-	18	18,5	19	19,5	20	20,5
8	Прибуток з урахуванням процентів за кредит (ряд.3 × ряд.5 : 100)	25657	25657	25657	25657	25657	25657	25657
9	Сума процентів за кредит (ряд.2 × ряд.7 : 100)	0	2455	4415	6478	7978	8864	9785
10	Прибуток без урахування суми процентів за кредит (ряд.8 – ряд.9)	25657	23202	21242	19179	17679	16793	15872
11	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
12	Сума податку на прибуток (ряд.10 × ряд.11)	4618	4176	3824	3452	3182	3023	2857
13	Чистий прибуток (ряд.10 – ряд.12)	21039	19026	17418	15727	14497	13770	13015
14	Чиста рентабельність власного капіталу (ряд.13 : ряд.1 × 100), %	30,9	34,9	39,3	46,1	53,2	57,7	63,6
15	Приріст чистої рентабельності власного капіталу, %	-	4,0	4,4	6,8	7,0	4,5	5,9

Розроблена структура капіталу ТОВ «Ластра» (див. табл. 3.1) базується на ключових фінансових показниках підприємства. Вихідною величиною для розрахунків обрано фактичне значення валюти балансу станом на кінець 2024 року, яке становить 68187,7 тис. грн. У межах запропонованих семи сценаріїв

моделюються різні пропорції між власними та позиковими ресурсами — від повного самофінансування до ситуації, за якої 70% капіталу формується за рахунок залучених коштів.

Розрахунок валової рентабельності активів здійснено як відношення валового прибутку до валюти балансу; отриманий рівень у 37,6% свідчить про високу прибутковість використання активів.

Для обчислення вартості позикового капіталу використано усереднену ставку за кредитами комерційних банків (як коротко-, так і довгостроковими), відповідно до даних НБУ за грудень 2024 року, яка становить 18%.

Найвищого рівня ефект фінансового левериджу (ЕФЛ) досягає у п'ятому варіанті моделі — 7%, при якому частка власного капіталу становить 40%, а позикового — 60%. Такий результат демонструє ефективність застосування змішаної моделі фінансування із домінуванням позикових коштів.

Процедура оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу є одним з основоположних підходів до вибору джерел фінансування. Методологічною основою такого підходу є принцип платності залучених ресурсів, згідно з яким вартість капіталу відображає відносний рівень витрат підприємства на фінансування своєї діяльності за рахунок конкретного джерела.

У цьому контексті розрахунок середньозваженої вартості капіталу (WACC) доцільно здійснювати з використанням формули середньозваженого арифметичного значення [5].

$$WACC = \sum p_i * r_i; \quad (3.1)$$

де WACC — середньозважена вартість капіталу підприємства, %;

r_i — вартість i -го джерела фінансування, %;

p_i — питома вага i -го джерела у структурі капіталу, %.

Ключовим чинником у процесі формування структури капіталу згідно з обраною концепцією є величина вартості фінансових ресурсів, незалежно від

джерела їх походження — внутрішнього чи зовнішнього. Відтак, оптимізаційним критерієм виступає мінімізація середньозваженої вартості капіталу, що формалізується як: $WACC \rightarrow \min$.

На цій основі здійснимо оптимізаційний розрахунок структури капіталу ТОВ «Ластра» з урахуванням даного критерію та представимо результати у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Оптимізація структури капіталу ТОВ «Ластра» за критерієм середньозваженої вартості капіталу

№	Показники	Варіанти							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Загальна сума капіталу	68187	68187	68187	68187	68187	68187	68187	68187
2	Варіанти структури капіталу, %								
2.1	Власний (акціонерний) капітал	25	30	40	50	60	70	80	100
2.2	Позиковий капітал	75	70	60	50	40	30	20	0
3	Норма дивіденду, %	7	7	7	7	7	7	7	7
4	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	17,5	18	18,5	19	19,5	20	20,5	15
5	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
6	Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
7	Ставка проценту за кредит з урахуванням податкового коректора (ряд.4 ' ряд.6), %	14,4	14,8	15,2	15,6	16,0	16,4	16,8	-
8	Ціна складових елементів капіталу, %								
8.1	Власного капіталу ((ряд.2.1 ' ряд.3) : 100)	1,8	2,1	2,8	3,5	4,2	4,9	5,6	7
8.2	Позикового капіталу ((ряд.2.2 ' ряд.7) : 100)	10,8	10,3	9,1	7,8	6,4	4,9	3,4	0,0
9	Середньозважена вартість капіталу (СВК)((ряд.8.1 ' ряд.2.1) +(ряд.8.2 ' ряд.2.2))/ 100	8,5	7,9	6,6	5,6	5,1	4,9	5,2	7,0

Оптимальна структура капіталу, наведена у табл. 3.2, сформована на основі критерію мінімізації середньозваженої вартості капіталу підприємства та базується на низці припущень. Зокрема, за загальний обсяг капіталу взято обсяг інвестицій, спрямованих на розвиток підприємства у 2024 році. У розрахунках розглядається варіативність співвідношення власного та позикового капіталу в межах від 25 : 75 до 100 : 0. Такий діапазон дозволяє обґрунтувати оптимальну капітальну структуру для ТОВ «Ластра» в умовах ринку, з урахуванням вартості позикових ресурсів і мінімальної відсоткової ставки з включенням премії за кредитний ризик.

ТОВ «Ластра» не надало інформацію щодо виплати дивідендів учасникам товариства. Проте, формування нерозподіленого прибутку наростаючим підсумком показує, що виплата дивідендів у досліджуваний період не відбувалась. Дана обставина ускладнює процедуру оптимізації структури капіталу за критерієм середньозваженої вартості капіталу підприємства.

У даному випадку слід припустити, що виплата дивідендів не відбувалась і пов'язано це із військовою агресією зі сторони росії. Для розрахунку показника візьмемо за основу умовну прибутковість дивідендів у межах 7%.

Податковий щит (або податковий коректор) є механізмом, що дозволяє легально зменшити суму податкових зобов'язань підприємства, зокрема шляхом збільшення амортизаційних нарахувань, включення відсоткових витрат за позиковими коштами до складу витрат тощо. Для ефективного використання цього інструменту мають бути дотримані такі умови:

1. Податкове законодавство повинне дозволяти зменшення оподатковуваної бази на суму процентних платежів;
2. Підприємство повинно отримувати операційний прибуток, тобто не бути збитковим;
3. Ефективна ставка податку на прибуток має бути відмінною від нуля, що означає належність компанії до платників податку.

У випадку з ТОВ «Ластра» всі вказані умови виконуються, отже, застосування податкового щита із коефіцієнтом 0,82 для визначення мінімального значення середньозваженої вартості капіталу є обґрунтованим.

Результати проведених розрахунків свідчать про те, що найменша вартість капіталу (5,1%) досягається за п'ятого варіанта структури капіталу – при співвідношенні власного та позикового капіталу 60 : 40. Це підтверджує доцільність збільшення питомої ваги власного капіталу у фінансуванні активів підприємства.

3.2. Розробка та економічне обґрунтування інвестиційного проєкту, спрямованого на зміцнення фінансового стану підприємства

ТОВ «Ластра» здійснює оптову торгівлю будівельними матеріалами, зокрема керамічною плиткою та сантехнікою, що вимагає постійного зберігання великого обсягу продукції у належних умовах. Враховуючи динамічне зростання попиту на ринку оздоблювальних матеріалів, підприємство має проблему недостатніх складських площ, що ускладнює оптимальне планування поставок, знижує ефективність логістичних операцій та призводить до втрати частини потенційного прибутку.

Запропонований інвестиційний проєкт передбачає будівництво нового складського приміщення, спеціально адаптованого для зберігання плитки та сантехніки. Основною перевагою реалізації проєкту є створення єдиного централізованого логістичного вузла, що дозволить забезпечити більш раціональне управління товарними запасами, зменшити витрати на оренду сторонніх приміщень та підвищити швидкість обслуговування клієнтів.

Крім того, власний склад дозволить дотримуватись оптимального режиму зберігання чутливих до вологості та механічних пошкоджень матеріалів, що позитивно вплине на якість продукції та репутацію компанії серед клієнтів і партнерів. Інвестиції у складську інфраструктуру також створюють базу для майбутнього розширення бізнесу, впровадження автоматизованих систем обліку та покращення обслуговування за рахунок скорочення строків комплектації та відвантаження товарів.

Таким чином, реалізація даного проєкту є стратегічно доцільною з точки зору підвищення ефективності операційної діяльності, зниження витрат і створення доданої вартості для ТОВ «Ластра» у довгостроковій перспективі.

З метою оптимізації логістичних процесів, забезпечення належних умов зберігання та створення передумов для подальшого розширення торговельної діяльності, пропонуємо для ТОВ «Ластра» інвестиційний проєкт із будівництва

складського приміщення загальною площею 1000 м². Обрана площа є обґрунтовано достатньою для забезпечення зберігання наявного асортименту плитки, сантехніки та супутніх матеріалів, а також дозволяє ефективно розподілити склад на приймальну, основну та відвантажувальну ділянки.

Проект передбачає будівництво складу класу В, що відповідає сучасним вимогам до зберігання будівельних матеріалів. Конструкція складського приміщення базуватиметься на металевому каркасі з використанням сендвіч-панелей, що забезпечують необхідну теплоізоляцію та швидке зведення об'єкта. Склад буде оснащений секційними воротами для в'їзду вантажного транспорту, системою вентиляції, освітлення та базовою охоронною сигналізацією. У перспективі передбачається можливість дообладнання приміщення системами відеонагляду, автоматизованого обліку залишків та стелажного зберігання.

Загальна орієнтовна вартість будівництва та введення в експлуатацію складського приміщення становить приблизно 15700 тис. грн, що включає в себе будівельні роботи, проектування, підключення до інженерних мереж та мінімальні внутрішні оздоблювальні роботи. Обраний формат складу дозволяє забезпечити належну якість зберігання керамічної плитки та сантехніки, яка є чутливою до вологості, температурних коливань і механічного впливу.

Інвестиції у власну складську інфраструктуру дозволять ТОВ «Ластра» зменшити залежність від орендованих площ, знизити операційні витрати, покращити контроль за товарними залишками та підвищити рівень обслуговування клієнтів за рахунок скорочення термінів доставки. Усе це створює економічні та стратегічні передумови для підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Для аналізу ефективності проекту розроблено прогноз вільного грошового потоку (FCF) на 5 років – з 2025 по 2029 рік. Проект базується на фінансових результатах 2024 р. ТОВ «Ластра» та передбачає щорічне зростання операційного прибутку (EBIT) на 20%, фіксовану амортизацію введеного приміщення в експлуатацію та поступове збільшення оборотного капіталу. Інвестиційні витрати (CAPEX) враховано в 2025 р. як одноразову подію.

Таблиця 3.3 – Розраховані показники для визначення чистого грошового потоку (FCF) за інвестиційним проектом, тис. грн

Рік	Операційний прибуток (EBIT)	ЕВІТ після сплати податку	Амортизація	Інвестиційні витрати (CAPEX)	Δ Чистого оборотного капіталу	Вільний грошовий потік (FCF)
2025	9365,7	7679,9	784,0	15700,0	5112,0	-12348,1
2026	11238,9	9215,9	784,0	0,0	4498,6	5501,3
2027	13486,6	11059,0	784,0	0,0	3958,7	7884,3
2028	16184,0	13270,9	784,0	0,0	3483,7	10571,2
2029	19420,8	15925,0	784,0	0,0	3065,6	13643,4

Джерело: розраховано автором

Виходячи з табл. 3.3 у 2025 р. внаслідок здійснення капітальних інвестицій обсяг вільного грошового потоку є від’ємним. Починаючи з 2026 р., підприємство генерує стійкий позитивний FCF, що підтверджує доцільність реалізації проекту в довгостроковій перспективі. Вільні кошти можуть бути використані для подальшої модернізації, розширення бізнесу або обслуговування зобов’язань.

Для реалізації інвестиційного проекту з будівництва складського приміщення загальною вартістю 15700 тис. грн ТОВ «Ластра» рекомендовано обрано змішану модель фінансування з частковим залученням позикових коштів. Оптимальним рішенням є фінансування проекту в співвідношенні:

- 40% – власні кошти підприємства (6280 тис. грн);
- 60% – позикові кошти (9420 тис. грн).

Необхідність такого підходу зумовлена оптимізацією структури капіталу на основі критерію максимізації фінансової рентабельності (див. табл. 3.1).

Цей метод дозволяє забезпечити збалансованість між фінансовою стійкістю підприємства та ефективністю використання залучених ресурсів. Помірне використання позикового капіталу формує позитивний ефект фінансового левериджу за умови зростання операційного прибутку (ЕВІТ), що підтверджується позитивною динамікою показників діяльності підприємства. При цьому обсяг зобов’язань залишається на контрольованому рівні, що зменшує ризик фінансової нестійкості та зберігає кредитоспроможність компанії.

Використання 40% власних коштів забезпечує підприємству достатню гнучкість у прийнятті рішень, підвищує інвестиційну привабливість та знижує залежність від зовнішніх джерел фінансування. Водночас 60% позики дозволяє не відволікати значні обігові кошти з основної діяльності та сконцентрувати внутрішні ресурси на підтримці поточних операцій.

У підсумку, запропонована структура фінансування сприяє реалізації проєкту без суттєвого фінансового навантаження на ТОВ «Ластра» та забезпечує підвищення його рентабельності у довгостроковій перспективі.

Проведемо порівняльну оцінку банківських кредитних продуктів на ринку з метою їх залучення для фінансування проєкту.

ПриватБанк пропонує фінансування в межах державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» [37], що робить його привабливим з точки зору процентної ставки. Ставка варіюється від 5% до 9% річних залежно від кількості новостворених робочих місць, фінансового стану підприємства та мети інвестування. Термін кредитування становить до 5 років, з можливістю відтермінування сплати основної частини боргу на рік. Основною умовою є наявність забезпечення у вигляді нерухомості або обладнання. Кредитний процес є стандартизованим, однак може бути бюрократично складним.

Ощадбанк є одним із найбільш лояльних учасників програми 5-7-9% [36], пропонуючи кредитну ставку від 5% до 7% річних, з можливістю фінансування строком до 10 років. Банк активно підтримує інвестиційні проєкти в інфраструктуру та виробництво, пропонуючи індивідуальні графіки погашення. Ощадбанк також орієнтований на розвиток реального сектору, що робить його привабливим для довгострокових проєктів, як-от будівництво складу.

ПУМБ демонструє гнучкий підхід до фінансування МСБ [35]. У рамках тієї ж державної програми банк пропонує кредити зі ставкою 5–7% річних строком до 5 років. Оформлення відносно швидке, а вимоги до позичальника – дещо простіші, ніж у державних банках. Проте зазвичай вимагається повне забезпечення, а разова комісія за видачу кредиту становить 1%.

Sense Bank орієнтований на надання бізнес-кредитів поза межами державних програм [34]. У зв'язку з цим процентна ставка вища (12–15% річних), а максимальний термін кредитування обмежується 3 роками. Основною перевагою є гнучкий підхід до забезпечення (можливість застави лише частини майна) та прискорена процедура розгляду. Такий варіант може бути доцільним у разі, якщо підприємство не підпадає під умови програми 5-7-9%.

Скористаємось пропозицією Ощадбанку для залучення 9420 тис. грн для реалізації інвестиційного проєкту (табл. 3.4). Розмір плати за основною частиною боргу, відсотками та ануїтетом визначено із використанням фінансових функцій PPMT, IPMT, PMT, відповідно, у програмі Excel.

Таблиця 3.4 – Графік погашення кредиту з довгострокової позики для фінансування інвестиційного проєкту, тис. грн

Рік	Непогашена сума основної частини боргу на початок року	Сплачена сума основної частини боргу за рік	Сума процентних виплат за рік	Загальні виплати по кредиту за рік, ануїтет
1	9420,00	1638,05	659,40	2297,45
2	7781,95	1752,71	544,74	2297,45
3	6029,24	1875,40	422,05	2297,45
4	4153,83	2006,68	290,77	2297,45
5	2147,15	2147,15	150,30	2297,45
	Всього:	9420,00	2067,25	11487,25

Джерело: складено автором

Відповідно до табл. 3.4 для фінансування інвестиційного проєкту на суму 15700 тис. грн ТОВ «Ластра» планує залучити кредитні кошти в обсязі 9420 тис. грн. Погашення кредиту відбуватиметься за ануїтетною схемою – рівними щорічними платежами в розмірі 2297,45 тис. грн.

Такий підхід забезпечує стабільне фінансове навантаження на підприємство, що важливо для ефективного планування грошових потоків. У перші роки розмір сплачуваних відсотків значний і поступово скорочується, тоді як частка основного боргу поступово зростає.

Ануїтетна модель погашення кредиту є зручною для ТОВ «Ластра» з точки зору передбачуваності витрат і стабільного грошового потоку. Вона дозволяє

уникнути різких змін у фінансовому навантаженні, особливо в періоди активної реалізації інвестиційного проєкту. Така схема є доцільною за умов стабільної операційної діяльності підприємства.

Розрахуємо показники ефективності інвестиційного проєкту за ставки дисконтування 7% (вартість залученого кредиту на пільгових умовах) та внесемо дані до табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Показники грошового потоку інвестиційного проєкту з будівництва складського приміщення на 2025-2029 рр., тис. грн

Період	Грошовий потік (CF)	Дисконтований грошовий потік (DCF)	Дисконтований грошовий потік нарастаючим підсумком
0	-15700,00		
1	-12348,11	-11540,29	-11540,29
2	5501,31	4805,06	-6735,23
3	7884,31	6435,95	-299,29
4	10571,17	8064,69	7765,40
5	13643,38	9727,54	17492,94

Джерело: складено автором

Інвестиційний проєкт передбачає первинне капіталовкладення в розмірі 15700 тис. грн, яке здійснюється в нульовому періоді. У перший рік проєкт ще не генерує позитивного грошового потоку, натомість має відтік коштів у розмірі 12348,11 тис. грн, що в дисконтованому вигляді становить 11540,29 тис. грн.

Починаючи з другого року, проєкт починає генерувати позитивні грошові потоки, які з кожним роком зростають.

На четвертий рік проєкт виходить на дисконтований прибуток у 7765,40 тис. грн, а за підсумками п'ятого року досягає загального дисконтованого чистого доходу у розмірі 17492,94 тис. грн.

Проаналізуємо показники ефективності інвестиційного проєкту з будівництва складського приміщення ТОВ «Ластра» та внесемо дані до табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники ефективності інвестиційного проєкту з будівництва складського приміщення на 2025-2029 рр.

Показник	Значення
Чиста приведена вартість (NPV), тис. грн	1792,94
Внутрішня норма доходності (IRR), %	9,05
Дисконтований період окупності (DPP), роки	4,79
Рентабельність інвестицій (ROI), %	60,84
Індекс прибутковості (PI), %	1,11

Табл. 3.6 відображає ключові показники ефективності інвестиційного проєкту ТОВ «Ластра». За результатами оцінки, чиста приведена вартість (NPV) становить 1792,94 грн, що свідчить про прибутковість проєкту.

Внутрішня норма доходності (IRR) на рівні 9,05% перевищує ставку дисконту, що підтверджує доцільність інвестування.

Дисконтований період окупності (DPP) складає 4,79 року, тобто вкладення повертаються менш ніж за 5 років.

Показник рентабельності інвестицій (ROI) становить 60,84%, а індекс прибутковості (PI) дорівнює 1,11, що свідчить про отримання 1,11 грн дисконтованого прибутку на кожную вкладену гривню. Загалом, проєкт є фінансово ефективним і рекомендується до реалізації ТОВ «Ластра».

3.3. Удосконалення управління фінансовими відносинами підприємства з контрагентами та фінансово-кредитними установами

Основною метою управління фінансовими відносинами підприємства є досягнення максимальної прибутковості, що, у свою чергу, забезпечує зростання добробуту його власників як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Серед ключових завдань управління фінансами підприємства [19] можна виділити наступні:

1. Формування необхідного обсягу капіталу для підтримки бажаних темпів економічного зростання.
2. Раціональний розподіл наявного капіталу між видами діяльності та напрямками його використання.
3. Досягнення максимальної дохідності капіталу при допустимому рівні фінансового ризику.
4. Мінімізація ризику, пов'язаного з використанням капіталу, за умови досягнення заданого рівня прибутковості.
5. Підтримання фінансової рівноваги підприємства на всіх етапах його розвитку.
6. Забезпечення контролю над фінансовими потоками з боку засновників.
7. Реалізація своєчасного реінвестування капіталу.

Управління оборотними активами є важливою складовою фінансового менеджменту. Від ефективності цього процесу залежить якість управлінських рішень щодо формування, розподілу й використання фінансових ресурсів, а також організація грошового обігу на підприємстві. Компетентне управління оборотними активами сприяє забезпеченню прибутковості, платоспроможності та рентабельності підприємства, що є запорукою його стабільної діяльності.

У 2022–2024 рр. загальна сума дебіторської заборгованості ТОВ «Ластра» зросла на 1361 тис. грн (до 4782 тис. грн). Основним джерелом зростання у 2023 році стала заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги, однак у 2024 році її обсяг скоротився на 893 тис. грн. Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах знизилася до 7,1%, що свідчить про покращення ліквідності.

Одним із ефективних інструментів погашення дебіторської заборгованості є факторинг – це сукупність фінансових послуг, що надаються підприємству в обмін на передачу права вимоги заборгованості покупців. Факторинг передбачає фінансування поставок продукції, ведення обліку дебіторської заборгованості, контроль за її своєчасною оплатою та страхування кредитних ризиків. Такий механізм дозволяє покупцю отримати відстрочку платежу, водночас постачальник

має змогу отримати більшу частину вартості товару одразу після його відвантаження, хоча й не в повному обсязі [23, с. 67].

Факторинг має ряд переваг: швидке отримання грошових коштів; зниження накладних витрат, тому що функція контролю за кредитоспроможністю позичальника (боржника) тепер зайва; отримання фінансових консультацій; можливість отримання авансів, необхідних при сезонних операціях; поліпшення структури балансу і фінансових коефіцієнтів.

Недоліки факторингу: висока вартість, оскільки підприємство фактично бере у факторингової компанії кредит, передаючи їй все фінансові ризики і ризики на вимогу грошових коштів, і негативне ставлення з боку покупців в результаті зміни власника дебіторської заборгованості.

У ролі фінансового агента (фактора) розглянемо ПАТ «Райфайзен Банк Аваль». Умови факторингового фінансування в ПАТ «Райфайзен Банк Аваль» [40] наступні:

- розмір комісій за факторингове фінансування і факторингове обслуговування встановлюється для кожного клієнта індивідуально і складається з: комісії за факторингове фінансування (від 10% річних);
- комісії за факторингове обслуговування (від 1 % від суми накладної, рахунок-фактури);
- розмір фінансування становить 90% від суми переданого грошової вимоги.

Варто рекомендувати керівництву ТОВ «Ластра» підписати договір факторингу під уже існуючу вимогу з ПАТ «Райфайзен Банк Аваль» з продажу йому частини дебіторської заборгованості, в розмірі 1000 тис. грн., що становить близько 30% від розміру дебіторської заборгованості на 01.01.2025 р. (табл. 3.5.).

Таблиця 3.5 – Розрахунок отриманої за договором факторингу суми

Показник	Механізм розрахунку	Сума тис. грн
Дебіторська заборгованість до продажу по факторингу (ДЗф)	-	1000
Комісія (К)	$K = ДЗф * 1\%$	10
Нетто до виплати відсотка	$ДЗф - К$	990
Відсоток (В)	$(ДЗф - К) * 10\%$	99
Отримана сума	$ДЗф - В$	901

Таким чином, при продажу дебіторської заборгованості в сумі 1000 тис. грн., підприємство поверне собі 901 тис. грн., але при цьому зазнає збитків на різницю проданої і отриманої суми, тобто на 99 тис. грн., але поверне собі частково дебіторську заборгованість. Це забезпечить більш швидку оборотність капіталу.

Для забезпечення ефективного управління дебіторською заборгованістю доцільно класифікувати боржників за ступенем їх значущості за допомогою ABC-аналізу. Цей підхід базується на законі, сформульованому італійським економістом В. Парето [22, с. 91–100], який стверджував, що «більшість результатів зумовлена відносно незначною кількістю причин».

У контексті дебіторської заборгованості принцип Парето застосовується наступним чином:

- Група А – ключові дебітори, на яких припадає близько 80% загальної суми дебіторської заборгованості; вони потребують особливого контролю, оскільки ефективне управління ними суттєво впливає на фінансовий результат.
- Група В – дебітори середнього рівня важливості, які загалом формують приблизно 20% заборгованості; періодична увага до цієї групи є достатньою.
- Група С – незначні контрагенти, на яких припадає лише близько 7% суми заборгованості; управління цією категорією не потребує значних ресурсів.

Застосування цього методу дозволяє сформувати диференційовані підходи до роботи з боржниками кожної групи, що сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень у сфері стягнення заборгованості.

Попередньо розподілимо всіх дебіторів на групи за методом ABC (табл. 3,6).

Таблиця 3.6 – Умовний розподіл дебіторів на групи за методом ABC

Найменування дебітора	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Частка, %	Частка наростаючим підсумком, %	Група
1	2	3	4	5
Дебітор 1	610,00	20,00	20,00	А
Дебітор 2	435,00	17,50	37,50	А
Дебітор 3	428,00	15,50	53,00	А
Дебітор 4	336,40	12,00	65,00	А
Дебітор 5	230,00	9,10	74,10	А
Дебітор 6	170,50	8,00	82,10	В

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5
Дебітор 7	120,50	6,60	88,70	В
Дебітор 8	105,00	5,20	93,90	В
Інші дебітори	520,00	6,10	100,00	С
Разом, тис. грн	2955,40	100,00	-	-

Варто відмітити, що на перші п'ять покупців припадає понад 74% всієї дебіторської заборгованості, причому є і безнадійна заборгованість, яку доведеться списати на збитки. Цим дебіторам необхідно приділити пильнішу увагу, і застосувати більш агресивні методи стягнення дебіторської заборгованості, такі як: подача позову до суду; припинення поставок; втручання офіційних і контролюючих органів; факторинг (перепродаж рахунків дебіторів 3-м особам); штрафи, пеня, неустойки; зобов'язання надання застави; взаємозалік.

Для забезпечення максимального притоку грошових коштів ТОВ «Ластра» доцільно впровадити більш гнучкі умови щодо термінів та способів оплати. Зокрема, у випадках, коли повна передоплата є неможливою, варто передбачити можливість отримання часткової передоплати. Також доцільно запровадити систему знижок, із попередньою оцінкою їх впливу на фінансові результати підприємства. Окрім цього, варто передбачити мотиваційні стимули для працівників відділу збуту, зокрема встановити розмір їх винагороди у залежності від успішності реалізації продукції та ефективності стягнення платежів.

При цьому підприємство отримує можливість скоротити не тільки дебіторську заборгованість, збільшити її оборотність, але і скоротити обсяг фінансування, інакше кажучи, обсяг необхідного капіталу.

При виборі політики розрахунків з покупцями і замовниками необхідно враховувати наслідки реалізації того чи іншого варіанту. Так, основною метою надання покупцям пільгових умов розрахунків є збільшення продажів. У той же час зростання продажів супроводжується збільшенням залишків дебіторської заборгованості. Крім того, збільшення дебіторської заборгованості безпосередньо впливає на грошові потоки підприємства. При цьому прибуток, відображений в

звіті про прибутки і збитки, може створити хибне враження благополуччя і стійкості.

Разом із значним розміром прибутку у підприємства може не вистачати коштів навіть для поточних платежів. В результаті підприємство буде змушене скористатися, наприклад, короткостроковим кредитом для того, щоб виконати поточні платежі.

У зв'язку з тим, що розрахунки за відвантажену продукцію носять тривалий характер, підприємство в реальності отримує лише частину вартості проданої продукції, тому що в умовах інфляції купівельна спроможність грошових коштів зменшується. Тому виникає необхідність оцінки можливості надання покупцеві знижки при достроковій оплаті відвантаженої продукції.

Прийmemo такі вихідні дані:

- інфляційне зростання цін - в середньому 1,13% в місяць, тобто індекс споживчих цін $I_{\text{ц}} = 1,0113$.
- договірний термін оплати - 1 місяць і 3 місяці;
- при оплаті за фактом відвантаження на початку місяця надається знижка 3,5% від вартості продукції, що закуповується;
- банківський відсоток за короткостроковим кредитом (без пільгових умов кредитування) – 18% річних.

Розрахунок результату від надання знижки до ціни при скороченні терміну оплати представлено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Розрахунок результату від надання знижки з ціни при скороченні терміну оплати коштів за продукцію

Показники	Формула розрахунку	Термін сплати 30 днів	Термін сплати 90 днів	Відхилення, +/-
1	2	3	4	5
Індекс споживчих цін	$I_{\text{ц}}$	1,0113	1,0342	0,0229
Коефіцієнт падіння купівельної спроможності грошей	$K_i = 1/I_{\text{ц}}$	0,9887	0,9657	-0,023
Втрата через інфляцію з 1000 грн домовленої ціни, грн	$V_{\text{інфл}} = (K_i * 1000 \text{ грн}) - 1000 \text{ грн}$	11,3	34,3	23,00

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5
Втрата від сплати відсотків за користування кредитом на кожну 1000 грн, грн	$V_{кр} = 1000 \cdot (90 - 30) \cdot 0,18 / 365$	-	29,58	29,58
Втрата від надання 3,5% знижки з кожної 1000 грн, грн	$V_{зн} = 1000 \cdot 0,035 \cdot K_i$	34,60	33,8	-34,60
Результат надання знижки з кожної 1000 грн. ціни при скороченні терміну оплати, грн.	$\Sigma_{коф}$	45,90	68,1	17,46

З наведених розрахунків видно, що надання знижки в розмірі 3,5% від договірної ціни за умови скорочення терміну оплати з 90 до 30 днів дозволяє підприємству зменшити втрати від інфляційних процесів, а також витрати на залучення зовнішнього фінансування. Хоча така знижка і призводить до певного зниження доходу, вона забезпечує швидке повернення грошових коштів, навіть якщо й не в повному обсязі.

У 2024 році середньорічний обсяг дебіторської заборгованості за покупцями та замовниками становив 2955,4 тис. грн. Нехай знижкою скористається 40% покупців, і оплатять продукцію протягом першого місяця. Тоді можна припустити, що заборгованість скоротиться також на 40%, і загальний ефект складе:

$$2955,4 \times 0,4 \times 11,3 / 1000 = 13,36 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо ефект від запропонованих рекомендацій.

Припустимо, що заходи по скороченню дебіторської заборгованості (застосування факторингу, надання знижок покупцям), а також більш точний облік і нормування запасів матеріальних ресурсів на складі, дозволили скоротити величину оборотного капіталу на 8%.

Проаналізуємо, як це відобразиться на зміні чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «Ластра». Результати розрахунку наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Зміна доходу від реалізації продукції в результаті оптимізації поточних активів

Показники	2024 р. факт	2025 р. план	Відхилення, +/-
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	85399,70	89242,69	3842,99
Середня величина оборотних активів, тис. грн	58489,80	53810,62	-4679,18
Коефіцієнт обертання оборотних активів, об.	1,46	1,66	0,20
Тривалість обертання оборотних активів, днів	249,98	220,08	-29,90

Результати, наведені в таблиці 3.7, свідчать про позитивний ефект запровадження знижок для покупців. Це рішення сприяє як зростанню обсягів реалізації, так і підвищенню ефективності використання оборотного капіталу. Так, у 2024 році чистий дохід від реалізації продукції становив 85 399,70 тис. грн, а в 2025 році очікується його зростання до 89 242,69 тис. грн. Абсолютне зростання складе 3 842,99 тис. грн, що є вагомим результатом. Збільшення доходу вказує на зростання попиту на продукцію підприємства, спричинене застосуванням цінових стимулів у формі знижок. Надання знижок мотивує покупців збільшувати обсяги купівель, а також сприяє залученню нових клієнтів та посиленню конкурентних позицій на ринку.

Середня величина оборотних активів у 2024 р. становила 58489,80 тис. грн, тоді як у 2025 р. вона зменшиться до 53810,62 тис. грн, тобто на 4679,18 тис. грн. Зменшення даного показника свідчатиме про оптимізацію управління запасами, прискорення товарообороту та зниження потреби в утриманні великих обсягів оборотних коштів. Це буде результатом більш швидкої реалізації продукції завдяки знижкам, що дозволить зменшити обсяги залишків та підвищити ліквідність.

Збільшення коефіцієнта оборотності оборотних активів із 1,46 у 2024 році до 1,66 у 2025 році свідчить про зростання ефективності їх використання. Це означає, що кожна гривня, інвестована в оборотні активи, забезпечує вищий рівень доходу від реалізації продукції. Це є позитивним сигналом для інвесторів і кредиторів, оскільки свідчить про зниження ризику заморожування оборотного капіталу та про покращення фінансової стійкості підприємства.

У 2024 р. тривалість обертання становила 249,99 днів, тоді як у 2025 р. вона скоротиться до 220,08 днів. Таким чином, період обертання скоротиться на майже 30 днів. Це свідчить про пришвидшення обороту грошових коштів, тобто про те, що ТОВ «Ластра» швидше реалізуватиме продукцію, отримуватиме виручку та знову вкладатиме її в господарську діяльність. Скорочення тривалості обороту позитивно вплине на платоспроможність підприємства і зменшить потребу в залученні додаткового фінансування.

Отже, політика гнучкого ціноутворення, незважаючи на певне зниження ціни за одиницю продукції, матиме доведений позитивний ефект у вигляді зростання обсягів продажу, покращення оборотності капіталу та зміцнення позицій ТОВ «Ластра» на ринку. Її можна вважати доцільною та економічно обґрунтованою в умовах конкурентного середовища.

ВИСНОВКИ

У процесі підготовки кваліфікаційної бакалаврської роботи було досліджено особливості провадження фінансових відносин товариств з обмеженою відповідальністю та інших агентів ринку, що дало можливість зробити наступні висновки.

1. Досліджено економічну сутність та особливості фінансів товариств з обмеженою відповідальністю в сучасних умовах господарювання. Визначено, що у економічній системі України товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) займають провідне місце серед організаційно-правових форм суб'єктів підприємницької діяльності. Це зумовлено їхньою гнучкістю в управлінні, простотою створення, а також зручністю структурування фінансових відносин між учасниками та підприємством.

2. Визначено фактори впливу на фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю. У сучасних умовах господарювання фінансові відносини товариств з обмеженою відповідальністю зазнають значного впливу кризових явищ в економіці та безпекової ситуації в Україні. Насамперед, повномасштабна війна призвела до втрати активів, порушення логістичних ланцюгів і зниження платоспроможності підприємств, що ускладнило їх фінансову стабільність. Так, можна стверджувати, що екзогенні фактори мають визначальний вплив на діяльність підприємств.

На менша роль ендогенних факторів, що пов'язана із взаєминами із постачальниками, покупцями, кредиторами, корпоративними відносинами усередині підприємства.

3. У роботі визначено методичні підходи до оцінки фінансового забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю. У практиці господарювання використовується низка підходів до оцінки фінансового забезпечення діяльності. Кожен із них має свої цілі, переваги та обмеження, а їх застосування залежить від

специфіки підприємства, обсягів і структури його фінансових ресурсів, а також від зовнішнього середовища, в якому воно функціонує.

4. Досліджено основні показники діяльності ТОВ «Ластра». З'ясовано, що підприємство функціонує як торговельно-посередницька структура, орієнтована на імпорту та реалізацію продукції. Основними споживачами товарів є роздрібні торгові мережі та будівельні компанії. ТОВ «Ластра» не є виробником, проте успішно конкурує на динамічному ринку України, використовуючи гнучку цінову політику, ефективну логістику та розгалужену партнерську мережу. Підприємство є прибутковим та ефективним, про що свідчить чистий прибуток підприємства, який сформовано, навіть, в умовах воєнного стану. За досліджуваний період прибуток зріс на 275,52%.

5. У кваліфікаційній бакалаврській роботі проаналізовано формування й використання фінансових ресурсів підприємства. Динаміка показників демонструє поступове зміцнення фінансової самостійності підприємства у 2023 р. з незначним відхиленням у 2024 р., але без повернення до критично високої залежності від позикового капіталу, яка спостерігалася у 2022 р. Це свідчить про бажання підприємства балансувати між зовнішніми та внутрішніми джерелами фінансування для підтримки стабільності та гнучкості у фінансовому управлінні.

6. Було проведено всебічний аналіз фінансового стану ТОВ «Ластра» на основі показників фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та ділової активності. Окрім цього, здійснено інтегральну оцінку фінансового стану підприємства за моделлю О.О. Терещенка. Так, значення Z стабільно перевищувало граничне значення 0,55, що свідчить про задовільний фінансовий стан ТОВ «Ластра». У 2022 р., попри від'ємний грошовий потік, підприємство зберігало рентабельність і фінансову стійкість. У 2023 р. ситуація покращилась завдяки зростанню прибутку та позитивному грошовому потоку. У 2024 р. показник дещо знизився, однак залишився на високому рівні.

7. Було здійснено оптимізацію структури капіталу підприємства з урахуванням критеріїв максимізації фінансової рентабельності та зниження середньозваженої вартості капіталу. Найвищий ефект фінансового левериджу (7%)

досягається у п'ятому варіанті, який передбачає фінансування за рахунок як власного, так і позикового капіталу. Розрахунки за критерієм WACC підтвердили, що найменша вартість капіталу (5,1%) також досягається за цього варіанту при співвідношенні власного і позикового капіталу 60 : 40, що вказує на доцільність більш активного залучення власних фінансових ресурсів для фінансування активів підприємства.

8. У роботі розроблено інвестиційний проєкт, спрямований на зміцнення фінансового стану підприємства, що передбачає будівництво складського приміщення для розширення обсягів продажу. За результатами оцінки, чиста приведена вартість (NPV) проєкту становить 1792,94 грн, що свідчить про його прибутковість. Внутрішня норма доходності (IRR) на рівні 9,05% перевищує ставку дисконту, що підтверджує доцільність інвестування. Дисконтований період окупності (DPP) складає 4,79 року, тобто вкладення повертаються менш ніж за 5 років.

9. Запропоновано шляхи удосконалення управління фінансовими відносинами підприємства з контрагентами. ТОВ «Ластра» рекомендовано використовувати факторинг, а у ролі фінансового агента (фактора) визначено ПАТ «Райфайзен Банк Аваль». Керівництву ТОВ «Ластра» варто підписати договір факторингу під уже існуючу вимогу з ПАТ «Райфайзен Банк Аваль» з продажу йому частини дебіторської заборгованості, наприклад, в розмірі 1000 тис. грн., що становить близько 30% від розміру дебіторської заборгованості на 01.01.2025 р. У роботі обґрунтовано доцільність даної фінансової операції.

З метою збільшення грошових надходжень ТОВ «Ластра» доцільно впровадити гнучкі умови щодо термінів і форм оплати. Зокрема, у випадку неможливості повної передоплати варто передбачити можливість часткової; доцільним є також запровадження системи знижок, оцінка їхнього впливу на фінансові результати підприємства, а також встановлення системи преміювання для працівників відділу збуту залежно від ефективності реалізації продукції та збору платежів. Запропоновані заходи є обґрунтованими та формалізовано доведеними у межах кваліфікаційної бакалаврської роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Полтава: РБ ПДАА, 2018. 350 с.
2. Арістов Ю. Ю. Податкова політика в умовах воєнного стану. *Економіка та держава*. 2023. № 2. URL: <https://ue-bulletin.com.ua/en/article/read/podatкова-politika-v-umovakh-voyennogo-stanu> (дата звернення: 21.05.2025).
3. Базецька Г.І., Суботовська Л.Г., Ткаченко Ю.В. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, Держ. ін-т підготов. кадрів. Х. : ХНАМГ, 2012. 292 с.
4. Біла О. Г., Юсипович О. І., Мединська Т. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Київ : Алерта, 2016. 185 с.
5. Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств: підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
6. Бражник Л. В., Аранчій Д. С., Чоп В. С. Фінансові ресурси підприємства: управління та їх вплив на фінансовий стан. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 5 (05). С. 115–120. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.5-18> (дата звернення: 21.05.2025).
7. Вінник О.М. Правове регулювання корпоративних відносин: проблема оптимізації. *Вісник Національної академії правових наук України* № 4 (87) 2016. С. 118-126.
8. Господарський кодекс України : із змін. і допов. станом на 5 груд. 2011 р. : (відповідає офіц. текст.). Київ : Прав. єдність ; Алерта ; ЦУЛ, 2011. 160 с.
9. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. / Гурова К. Д. та ін. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. 792 с.
10. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. / І. М. Метешоп та ін. Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу, Каф. приклад. економіки, Каф. фінансів. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2020. 490 с.

11. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Х. І. Цвайг [та ін.] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛДУВС, 2014. 698 с.
12. Економіка і фінанси підприємства: навч. посіб. / [Гурова К. Д. та ін.]. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. 792 с.
13. Економіка і фінанси підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Степасюк Л. М., Суліма Н. М., Величко О. В.; за ред. Збарського В. К. і Мацибори В. І. ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К.: КОМПРИНТ, 2013. 335 с.
14. Захарченко П. В., Гриценко М.П., Фінансовий аналіз: навч. посіб. Мелітополь : Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2018. 223 с.
15. Кальченко О. М., Шишкіна О.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб.; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2018. 522 с.
16. Коваль О. Т., Колупаєв Ю. Б., Пархоменко В. В. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. Київ : Консультант, 2017. 256 с.
17. Кривов'язюк І. В. Економіка інноваційного підприємства: навч. посіб. Луц. нац. техн. ун-т. Вид. 3-тє, перероб. та допов. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. 342 с.
18. Крикавський Є.В., Люльчак З.С. Економіка і фінанси підприємств: підручник Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 693 с.
19. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємства: навч. посіб. Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 2019. 131 с.
20. Мехович С. А. Економіка підприємства та її фінансова складова. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2020. № 1. С. 76-84.
21. Мітал О. Г. Поведінкова економіка та нейромаркетинг як сучасні засоби підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 54. С. 126-130.
22. Павко А. І. Біля витоків формування політичних концепцій елітаризму: В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс. *Український історичний журнал*. 2008. № 2. С. 91–100.

23. Павленко О.П., Розмарина А.Л. Підприємство: економіка і фінанси : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти за спец. "Менеджмент", "Публічне управління та адміністрування". Одес. держ. екол. ун-т, [Co-funded by the Erasmus + Programme of the European Union, Erasmus +Intense]. Одеса : ТЕС, 2019. 212 с.

24. Пилипенко П. Д. Право учасника товариства з обмеженою відповідальністю на участь в розподілі прибутку товариства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 6(41). С. 40–45. URL: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6\(41\).964](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6(41).964) (дата звернення: 21.05.2025).

25. Податковий кодекс України (офіц. текст: за станом на 02.12.2010). Верховна Рада України. К. : Парлам. вид-во, 2010. 207 с.

26. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148 URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.04.2025).

27. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI із змінами і доповненнями. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст.384.

28. Про безготівкові розрахунки в національній валюті : Інструкція. Постанова НБУ від 21.01.2004. № 22. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.04.2025).

29. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.91 №1577-XII. *Відомості Верховної Ради*. 1991. №49. С. 682.

30. Про захист економічної конкуренції : Закон України № 2211-III від 11.01.2001 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2025).

31. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України № 959-XII від 16.04.1991р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> 46 (дата звернення: 10.04.2025).

32. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.91 №1561-12 із змінами і доповненнями. *Відомості Верховної Ради*. 1991. № 47. С. 640–646.

33. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України №2275-VIII від 06.02.18 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2275-19> (дата звернення: 10.02.2025).

34. Сайт Sense Bank. *Sense Bank*. URL: <https://sensebank.ua/> (дата звернення: 03.06.2025).

35. Сайт Банку ПУМБ. *Банк ПУМБ* URL: <https://www.pumb.ua/> (дата звернення: 03.06.2025).

36. Сайт Ощадбанку. *Ощадбанк*. URL: <https://www.oschadbank.ua/> (дата звернення: 03.06.2025).

37. Сайт ПриватБанку. *privatbank.ua*. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 03.06.2025).

38. Ткаченко І.П., Фрунза С.А., Штець Ф. Т. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Екон.-технол. ін-т ім. Роберта Ельворті (ЕТІ). Кропивницький : ЕТІ, 2023. 345 с.

39. Трусова Н.В., Терещенко М.А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. Тавр. держ. агротехнол. ун-т. 2-ге вид. Мелітополь: Мелітоп. міськ. друк., 2019. 272 с.

40. Факторинг для корпоративних клієнтів/ Райффайзен Банк. *Just a moment...* URL: <https://raiffeisen.ua/korporativnim-kliiyentam/finansuvannya/factoring> (дата звернення: 04.06.2025).

41. Фінанси підприємства : підручник / за наук. ред. канд. екон. наук Т. О. Ставерської, канд. екон. наук А. В. Непрана ; Держ. біотехнол. ун-т. Харків : Іванченко І. С., 2024. 907 с.

42. Dashchenko H., Klymash M. Digital technologies in the corporate finance system: current trends and prospects. Тези доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. Економіка та безпека бізнесу в XXI столітті [Електронний ресурс] : (Київ, 22 травня 2025 р.) / відп. ред. О. О. Коренюк. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2025. – с. 166-167.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛАСТРА"	за ЄДРПОУ	2023 01 01
Територія м.Київ	за КАТОТТГ ¹	43153728
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	UA80000000000210193
Вид економічної діяльності Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту	за КВЕД	240
Середня кількість працівників, осіб 45		46.19
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Здобунівська, буд. 6, оф. 3, м. КИЇВ, 02081		

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
I	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
Первісна вартість	1001	-	-	
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	2 930,9	2 420,4	
первісна вартість	1011	3 348,2	3 509,4	
знос	1012	(417,3)	(1 089,0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	2 930,9	2 420,4	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	31 950,6	36 761,2	
у тому числі готова продукція	1103	31 852,6	36 588,9	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 571,2	2 582,8	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	891,4	236,6	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 150,8	601,4	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 602,5	1 158,0	
Витрати майбутніх періодів	1170	2,1	-	
Інші оборотні активи	1190	-	124,9	
Усього за розділом II	1195	39 168,6	41 464,9	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	42 099,5	43 885,3	

Пасив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 979,3	11 122,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	8 984,3	11 127,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	935,4	484,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	21 649,2	27 329,5
розрахунками з бюджетом	1620	263,9	90,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	236,4	-
розрахунками зі страхування	1625	22,5	10,3
розрахунками з оплати праці	1630	116,3	70,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10 127,9	4 772,8
Усього за розділом III	1695	32 179,8	32 273,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	42 099,5	43 885,3

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49 407,8	110 685,0
Інші операційні доходи	2120	1 227,5	3 144,0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	50 635,3	113 829,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(34 236,4)	(90 373,6)
Інші операційні витрати	2180	(13 782,7)	(17 086,9)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(48 019,1)	(107 460,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	2 616,2	6 368,5
Податок на прибуток	2300	(472,7)	(1 146,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	2 143,5	5 221,7

Керівник

(підпис)

Гевчук Анатолій Деонізієвич

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство		Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛАСТРА"		за ЄДРПОУ	2024	01	01
Територія	Київ	за КАТОТТГ І	43153728		
Організаційно-правова форма господарювання		Товариство з обмеженою відповідальністю	UA88000000000210193		
Вид економічної діяльності	Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників, осіб	39	за КВЕД	46.19		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Здобунівська, буд. 6, оф. 3, м. КИЇВ, 02081				
			0979297651		

1.Баланс на 31 грудня 2023 р.

Актив		Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1		2	3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000	-	-
Первісна вартість		1001	-	-
Накопичена амортизація		1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції		1005	-	-
Основні засоби :		1010	2 420,4	500,9
первісна вартість		1011	3 509,4	700,1
знос		1012	(1 089,0)	(199,2)
Довгострокові біологічні активи		1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції		1030	-	-
Інші необоротні активи		1090	-	-
Усього за розділом I		1095	2 420,4	500,9
II. Оборотні активи				
Запаси :		1100	36 761,2	42 219,9
у тому числі готова продукція		1103	36 588,9	42 094,3
Поточні біологічні активи		1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги		1125	2 582,8	3 848,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		1135	236,6	194,1
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	601,4	755,5
Поточні фінансові інвестиції		1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти		1165	1 158,0	1 757,7
Витрати майбутніх періодів		1170	-	-
Інші оборотні активи		1190	124,9	561,4
Усього за розділом II		1195	41 464,9	49 336,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		1200	-	-
Баланс		1300	43 885,3	49 837,6

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	3 005,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11 122,8	15 662,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	11 127,8	18 667,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	484,0	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	27 329,5	27 886,3
розрахунками з бюджетом	1620	90,7	207,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	10,3	-
розрахунками з оплати праці	1630	70,2	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4 772,8	3 076,1
Усього за розділом III	1695	32 273,5	31 170,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	43 885,3	49 837,6

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2023 _____ р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	82 212,1	49 407,8	
Інші операційні доходи	2120	2 991,5	1 227,5	
Інші доходи	2240	-	-	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	85 203,6	50 635,3	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(65 731,1)	(34 236,4)	
Інші операційні витрати	2180	(13 934,0)	(13 782,7)	
Інші витрати	2270	(-)	(-)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(79 665,1)	(48 019,1)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	5 538,5	2 616,2	
Податок на прибуток	2300	(998,7)	(472,7)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	4 539,8	2 143,5	

Керівник

(підпис)

Гевчук Анатолій Деонізієвич

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛАСТРА"	Дата(рік,місяць,число) за ЄДРПОУ	Коди		
			2025	01	01
Територія	Дарницький р-н	за КАТОТТГ	43153728		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	UA80000000000210193		
Вид економічної діяльності	Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб	40		46.19		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Здобунівська, буд. 6, оф. 3, м. Київ, 02081		0979297651		

1.Баланс на 31 грудня 2024 р.

Актив		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
Первісна вартість	1001	-	-	
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	500,9	544,8	
первісна вартість	1011	700,1	899,9	
знос	1012	(199,2)	(355,1)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	500,9	544,8	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	42 219,9	61 385,5	
у тому числі готова продукція	1103	42 094,3	61 295,2	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 848,1	2 955,4	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	194,1	1 112,9	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	755,5	713,2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 757,7	94,3	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	561,4	1 381,6	
Усього за розділом II	1195	49 336,7	67 642,9	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
	1200	-	-	
Баланс	1300	49 837,6	68 187,7	

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 005,0	3 535,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15 662,6	21 568,3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	18 667,6	25 103,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	8 500,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	27 886,3	25 946,2
розрахунками з бюджетом	1620	207,6	419,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	419,4
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 076,1	8 218,8
Усього за розділом III	1695	31 170,0	43 084,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	49 837,6	68 187,7

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2024 _____ р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	85 399,7	82 212,1	
Інші операційні доходи	2120	1 479,1	2 991,5	
Інші доходи	2240	-	-	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	86 878,8	85 203,6	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(63 194,9)	(65 731,1)	
Інші операційні витрати	2180	(16 479,5)	(13 934,0)	
Інші витрати	2270	(-)	(-)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(79 674,4)	(79 665,1)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	7 204,4	5 538,5	
Податок на прибуток	2300	(1 298,7)	(998,7)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	5 905,7	4 539,8	

Керівник _____
(підпис)

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Гевчук Анатолій Деонісійович _____
(ініціали, прізвище)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад